

Finnish Conference of Writing Research
Table of Contents

Oral Presentation	2
Poster Presentation	37
Workshop	39
List of Authors	49

Making references in Master's dissertations

***Ana-Maria Cozma**

University of Turku, Finland

This paper will focus on practices of Master's dissertation writing. As an academic genre, the Master's dissertation has to fulfill clear requirements of transparency and fidelity to the cited sources. Besides putting the writer in a position to indicate the authors, publication time of the sources, page etc., this genre also requires summarising, overviewing and discussing of scientific literature. Thus, the writer most of the time makes explicit reference in his text to other texts and authors.

The aim of this presentation will be to analyse the different ways of referring to the bibliographical sources at the sentence level, without taking into account the simple reference given into brackets or in the footnotes. What particular structures does the writer use within the sentences in order to refer to the sources? What prevailing functions do these structures have? What distinctive characteristics can we identify when comparing Master's dissertations to one another?

In order to answer these questions, this paper will study a number of Master's dissertations written by Finnish speaking students in English and French. The conclusions that will be drawn will allow a better understanding of the genre that could be put into practice when guiding research writing.

Beaud, M. (2006). *L'art de la thèse: () à l'ère du Net*.

Cislaru, G., et al. (2009). *L'écrit universitaire en pratique*.

Hart, C. (2005) *Doing your masters dissertation: realizing your potential as a social scientist*.

Lunenburg, F. C. & Irby, B. J. (2008) *Writing a successful thesis or dissertation: tips and strategies for students in the social and behavioral sciences*.

Plot, B. (1986). *Ecrire une thèse ou un mémoire en sciences humaines*.

Pollet, M.-Ch. (2001). *Pour une didactique des discours universitaires: étudiants et système de communication à l'université*.

*Presenting author

Muuttuvat konventiot: kirjeitä juristille

*Soili Hakulinen¹, Meri Larjavaara²

¹Tampereen yliopisto, Finland

²Åbo Akademi, Finland

Tarjoamme Kirjoittamisen tutkimuksen päiville suomenkielistä esitelmää.

Nykyisin kirjoitetaan enemmän kuin koskaan. Digiäikänä nekin ihmiset, jotka eivät aiemmin kirjoittaneet juurikaan, somettavat ja lähettävät tekstareita ja sähköpostia päivittäin. Kirjoittaminen on demokratisoitunut, ja sen myötä kirjoitetun kielen konventiot ovat muuttuneet ja muuttumassa.

Ranskassa kielestä on vuosisatojen kuluessa tullut kansakunnan symboli ja identiteetin kenties tärkein ainesosa; hyvää kirjoitetun kielen sääntöjen hallintaa on perinteisesti arvostettu ja se on ollut sosiaalisesti erottava tekijä – ranskassa kirjoitetun ja puhutun kielen ero on suuri (CherVEL 1977, 2006; Lodge 1997). Ranskan ytimekkyys ja selkeys, la clarté française, joka liittyy kirjoitetun kielen konventioiden kompaktiuteen, on ollut ihailun kohteena 1600-luvulta asti. Konventioiden höllentyminen tuntuikin Ranskassa erityisen suurelta muutokselta. Helmikuussa 2016 Le Monde otsikoi pääkirjoituksensa oikeinkirjoitusuudistuksen täytäntöönpanoon liittyen: ”Sota oikeinkirjoituksesta: tyyppillisen ranskalainen eksistentiaalinen ahdistus” (http://www.lemonde.fr/idees/article/2016/02/16/guerre-de-l-orthographe-anglaise-existentielle_4866171_3232.html).

Romanisteina meitä kiinnostaa, miten uuden arkityylisen kirjoitetun ranskan kielen konventiot poikkeavat perinteisestä kirjoitetusta kielestä. Projektimme ensi vaiheessa olemme koonneet kirjeaineiston internetin ilmaiselta juristien palvelusivustolta, johon kuka tahansa voi kirjoittaa ja esittää jonkin ongelmansa ratkaistavaksi. Kirjoittajat tuntuvat pyrkineen kirjoittamaan normatiivista tekstiä ja tavoittamaan juridista genreä siinä kuitenkin täysin onnistumatta. Mikä teksteille on luonteenomaista? Mikä poikkeaa totutusta normista? Mistä näkyy juridiseen genreen pyrkimys? Keskitymme erityisesti tekstin koheesioon ja sen rakentumiseen lauseista. Sanastoltaan aineiston kirjeet ovat yleensä melko kirjakielisiä, mutta niitä leimaa usein välimerkkien puuttuminen lauseiden välillä, ja tekstikoheesiota luodaan enemmän leksikaalisesti kuin kieliopillisilla keinoilla (Matthiessen & Thompson 2011, Raible 2001, Kabatek & al. 2010, Adam 2005).

Myöhemmin meitä kiinnostaa myös, miten kirjoitetun kielen konventioiden muutokset ulottuvat ammattilaisten kirjoittamiin teksteihin.

*Presenting author

Kertomusten yhteistoiminnallinen kirjoittaminen alkuopetuksessa

*Marja Hannula¹, Elina Törmä²

¹Jyväskylän normaalikoulu, Finland

²Jyväskylän Normaalikoulu, Finland

Uudessa opetussuunnitelmassa äidinkielen ja kirjallisuuden opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen sekä yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä. Lisäksi laaja-alaisessa osaamisessa painotetaan monilukutaitoa ja TVT-välineiden käyttötaitoa. Fisherin (2013) mukaan kirjoittaminen on sosiaalista ja yhteistoiminnallisessa kirjoittamisessa puheen ja tekstin tuottamisen yhteys on keskeistä. Esitelmässämme yhteistoiminnallinen kirjoittaminen tarkoittaa tekstin suunnittelua, ehdotusten tekemistä, niistä neuvottelua ja yhteisiä päätöksiä siitä, mitä kirjoitetaan.

Yhteistoiminnallisen kirjoittamisen kokeiluun osallistui viisi luokkaa (n = 101) kolmesta eri koulusta kahden ensimmäisen kouluvuoden aikana. Kolme luokkaa toimi koeryhmänä ja kaksi oli kontrolliryhmiä. Koeryhmän parit kirjoittivat iPad/PC:llä ja kontrolliryhmässä käytettiin kynää ja paperia. Oppilaiden luku- ja kirjoitustaito sekä motivaatio tekstitaitoja kohtaan mitattiin tutkimuksen alussa ja lopussa. Oppilaat jaettiin tekstitaitojen perusteella saman tasoisin kirjoituspareihin, jotka pysyivät samoina koko tutkimuksen ajan. Parit kirjoittivat kuvan pohjalta yhteisen tarinan keskustellen. Keskustelu sisälsi ehdotusten tekemistä ja ideoiden kehittelyä. Tutkimuksen aineisto muodostui parien kirjoittamista kertomuksista ja niihin liittyvistä keskusteluista. Keskustelut analysoitiin sisällönanalyysillä

Esitelmässä tarkastellaan aloittelevien kirjoittajien yhteistoiminnallista kertomusten tuottamista ensimmäisellä luokalla, jolloin kirjoitettiin yhdessä kuusi kertaa kuvien pohjalta. Tarkastelu kohdistuu siihen, mitä kirjoittamisen yhteydessä käyty keskustelu sisälsi sekä miten parien kirjoitustaito ja tuotetut tekstit (kertomukset) kehittyivät tutkimuksen aikana?

Alustavat tulokset osoittavat, että parit olivat tehtäväsuuntautuneita ja rakensivat tekstiä yhdessä keskustellen. Suurin osa keskusteluista kohdistui tekstin suunnitteluun ja kirjoittamiseen. Oppilaat tukivat toisiaan oikeinkirjoituksessa ja kirjoittaminen kehittyi kaikilla pareilla. Opettajan antaman tuen tarve väheni kirjoitustaidon kehittyessä.

*Presenting author

Millaisia ongelmia opiskelijat kokevat kandidaatintyön kirjoittamisessa?

*Jutta Helenius

University of Tampere, University of Jyväskylä, Finland

Millaisia ongelmia opiskelijat kokevat kandidaatintyön kirjoittamisessa?

Jutta Helenius

Jyväskylän ja Tampereen yliopistot

jutta.helenius@uta.fi

Esitelmä käsittelee opiskelijoiden kokemia ongelmia opiskelijat kandidaatintyön kirjoittamisessa. Esitelmä pohjautuu Tampereen yliopiston kielikeskuksessa Tieteellisen kirjoittamisen opintojaksolla (3 op) saatuihin tietoihin kirjoittamisen ongelmista.

Esitelmän taustalla on kehittämishankkeeni, jossa selvitän kandidaatintyön kirjoittamiseen liittyviä ongelmia, kehitän kirjoittamisen ohjausta opintojaksolla ja pohjustan opetussuunnitelmatyötä Tampere3-kontekstissa. Kirjoittamisen ohjaukseen vaikuttaa se, millaiseen kirjoittamisprosessin vaiheeseen mahdolliset ongelmat liittyvät ja mikä vaiheessa on kirjoittajille vaikeaa (esim. Vehviläinen 2014: 179).

Näkemyks [mm.] kirjoittamisesta suuntaa opetus-, oppimis- ja arviointikäytänteitä ja vaikuttaa opiskelijalle rakentuvaan rooliin (Luukka 2004: 19). Opetus perustuu sosiokulttuuriseen näkemykseen kielestä, teksteistä, lukemisesta ja kirjoittamisesta.

Sosiokulttuurinen näkemys painottaa sellaista toimintaa tekstien kanssa, joka liittyy eri tilanteisiin ja yhteisöjen käytänteisiin (esim. Luukka 2004: 20). Opetus perustuu myös kokonaisvaltaiseen näkemykseen kirjoittamisesta (Ivani269; 2004: 225). Kokonaisvaltainen näkemys merkitsee kirjoittamisen mieltämistä 1) taitona, 2) luovuutena, 3) prosessina, 4) tekstilajin tuottamisena, 5) sosiaalisenä toimintana ja 6) sosiopoliittisena toimintana (Ivani269; 2004: 225).

Hyödynnän esitelmässä 60 hallintotieteilijän antamia tietoja kandidaatintyön kirjoitusprosessiin liittyvistä ongelmista. Lisäksi hyödynnän omia muistiinpanojani opetuksesta.

Opiskelijoiden antamat tiedot kirjoitusprosessin ongelmista ovat esitelmäni primääriaineistoa, jota analysoin laadullisen sisällönanalyysin avulla. Etsin aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroja ja laadin aineistosta tiivistyksen, jonka liitän opinnäytetyön kirjoitusprosessin ja kirjoitusprosessin ohjauksen kontekstiin (sisällönanalyysistä esim. Tuomi & Sarajärvi 2009: 105).

Muistiinpanoni ovat esitelmäni sekundääriaineistoa, johon sovellan laadullisen sisällönanalyysin periaatteita. Analyysi taustoittaa eli kontekstoi primääriaineiston analyysiä.

Lähteet:

Ivani269;, Ron 2004: Discourses of writing and learning to write. *Language and Education*, 18:3, 220–245. <http://dx.doi.org/10.1080/09500780408666877>. Viitattu 17.1.2017.

*Presenting author

Luukka, Minna-Riitta 2004: Tekstejä, luovuutta ja prosesseja. – Näkökulmia kirjoittamiseen ja sen opetukseen. Teoksessa Hiiden hirveä hiihtämässä: hirveä(n) ihana kirjoittamisen opetus. Toim. M.-R. Luukka & P. Jääskeläinen. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja XLVIII. Äidinkielen opettajain liitto. Helsinki. S. 9–22.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6., uudistettu laitos. Gaudeamus. Helsinki.

Vehviläinen, Sanna 2014: Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta. Gaudeamus. Helsinki University Press.

Ongelmanratkaisu ja digitaaliset kirjoittamisen resurssit lukiolaisten kirjoitusprosessissa

***Riitta Juvonen, Liisa Tainio**

Helsingin yliopisto, Finland

Kirjoittaminen erilaisia digitaalisia oikeinkirjoitus- ja sanakirjaohjelmia hyödyntäen on yhä yleisempää myös suomalaisissa koululuokissa. On kuitenkin havaittu, että digitaaliset resurssit eivät suoraviivaisesti ratkaise kirjoittajan kohtaamia ongelmia, vaan niiden käyttö vaatii oppilailta arviointia ja soveltamista, mikä taas tapahtuu usein vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden kanssa (Cekaite 2009).

Esitelmässämme tarkastelemme, miten lukiolaiset käyttävät digitaalisia resursseja silloin, kun kohtaavat oikeinkirjoituksen tai sanan merkityksen ongelmia kirjoittaessaan. Tutkimme, miten digitaalisia resursseja käytetään osana ongelman diagnosointia ja ratkaisemista, miten niiden käyttö asettuu osaksi opiskelijoiden kasvokkaista vuorovaikutusta ja muokkaa sitä sekä miten ongelman laatu vaikuttaa resurssien valintaan ja sen ratkaisemiseen.

Aineistomme on äidinkielen (ruotsi) ja yhteiskuntaopin oppitunteja kahdesta suomalaisesta lukioluokasta; käytössämme ovat videotallenteet kasvokkaisesta vuorovaikutuksesta sekä älypuhelinien ja tietokoneiden näytöistä kirjoitusprosessin aikana. Aineisto on osa laajempaa Textmoten-hankkeen aineistoa (ks. www.textmoten.com). Tarkastelemme kirjoittamista osana vuorovaikutusta, ja tutkimusmenetelmämme on multimodaalinen keskusteluanalyysi (ks. Mondada & Svinhufvud 2016).

Esitelmässä osoitamme, että erilaiset oikeinkirjoituksen ongelmat diagnosoidaan useimmiten tekstinkäsittelyohjelman tuella ja ratkaistaan älypuhelimien sanakirjasovelluksia käyttäen ja ilman vierustoverin tai opettajan apua. Sovelluksen tarjoamaa vastausta hyödynnetään välittömästi osana omaa tekstiä. Sen sijaan kompleksisemmat, sanan merkitykseen liittyvät ongelmat ratkaistaan useimmiten yhteistyössä vierustoverin kanssa. Käyttöön valikoidaan tällöin useampi tietokoneen tai älypuhelimien resurssi, joiden tarjoamia vastauksia arvioidaan, kun tekstin muotoilusta neuvotellaan.

Lähteet

Cekaite, A. (2009). Collaborative corrections with spelling control. Digital resources and peer assistance. *Computer-Supported Collaborative Learning* 4, 319–341.

Mondada, L. & Svinhufvud, K. (2016). Writing-in-interaction: Studying writing as multimodal phenomenon in social interaction. *Language and Dialogue* 6:1, 1–53.

*Presenting author

Academic Phrase Bank of Writing in Estonian: Building a phrase bank as a mean to support academic writing in Estonian

***Anni Jürine, Djuddah Leijen, Ilona Tragel**

University of Tartu, Estonia

The present paper introduces the project 'Academic Phrase Bank of Writing in Estonian'.

Writing is a skill of increasing importance in higher education. In Estonia, most of the writing at the lower levels of higher education is done in Estonian. Writing academic texts requires – among other things – skills to choose appropriate vocabulary and style connected to the rhetoric moves of academic texts. However, as this topic has not been addressed (sufficiently) in previous research on academic Estonian, students writing in Estonian lack resources that support the development of these skills.

The aim of the project is to create a phrase bank for academic Estonian (cf. Morley 2014), which will be compiled of frequent expressions, collected and sieved from bachelor's and masters' theses in various disciplines defended at a university in Estonia. In the phrase bank, these expressions will be presented according to the general organization and functions of academic texts (presenting the aim, describing the method etc.). Using such resources helps students to get over writers' block, find appropriate vocabulary and style when presenting their research (cf. Chitez et al. 2015).

The present paper introduces the idea and possible uses for the phrase bank and describes the structure of the phrase bank as well as the source materials and methodology of compiling such a resource.

References:

Chitez, Madalina, Rapp, Christian, Kruse, Otto 2015. Corpus-supported academic writing: how can technology help? In F. Helm, L. Bradley, M. Guarda, S. Thouësny (Eds), *Critical CALL – Proceedings of the 2015 EUROCALL Conference*, Padova, Italy (pp. 125-132). Dublin: Research-publishing.net.

Morley, John 2014. *Academic Phrasebank. A compendium of commonly used phrasal elements in academic English in PDF format. 2014b edition.* University of Manchester.

The intended presentation is in English.

*Presenting author

Sanat ja kuvat – huomioita taiteidenvälisen kirjoittamisen opetuksen kehittelystä

***Emilia Karjula**

University of Jyväskylä, Finland

Emilia Karjula

tohtorikoulutettava

Jyväskylän yliopisto, Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos, kirjoittaminen

emilia.k.karjula@student.jyu.fi

www.museiontarot.com

Sanat ja kuvat – huomioita taiteidenvälisen kirjoittamisen opetuksen kehittelystä

Yliopistoissa annettava kirjoittamisen opetus tapahtuu useimmiten seminaarihuoneissa, joissa istutaan. Opiskelijat istuvat, opettaja istuu, kaikki pysyvät siivosti omien pöytiensä ääressä. Kuvataiteen opetus puolestaan tapahtuu useimmiten erityisesti kuvataiteen tekemistä varten suunnitelluissa ja varustelluissa tiloissa, joissa opettajan ja opiskelijoiden oleminen ja liikkuminen on vapaamuotoista ja työn ehdoilla etenevää. Mitä annettavaa eri taiteenlajien opetustraditioilla voi toisilleen olla ja mistä voisi olla aika luopua? Mikä muuttuu, kun kiinnitämme erityistä huomiota kirjoittamisen ruumiillisuuteen ja työskentelytilan rooliin? Ja mitä tapahtuu, kun kirjoittajan eleisiin kuuluukin äkkiä muihin taiteenlajeihin luettuja eleitä – kun kirjoittajasta tulee piirtäjä?

Esitelmäni pohjautuu Turun yliopiston luovan kirjoittamisen oppiaineen ja Turun ammattikorkeakoulun taideakatemian kevättalvella 2017 järjestämään taiteesta kirjoittamisen kurssiin. Kurssin yhteydessä ohjasin väitöskirjani taiteelliseen osuuteen pohjautuvan työpajan yhdessä kuvataiteilija Eero Merimaan kanssa. Väitöskirjani käsittelee luovan kirjoittamisen prosessia ja kirjoittajaryhmän toimintaa rituaalin ja leikin käsitteiden näkökulmasta. Sen taiteellinen osuus, Museion Tarot, on 78 tekstin ja kuvan muodostava kokeileva kokonaisuus, joka pyrkii lähestymään rituaalin ja leikin käsitteitä taiteellisen työn avulla.

Työpajaan osallistui luovan kirjoittamisen ja kuvataiteen opiskelijoita. Esittelen työpajassa kehitettyä ohjaamisen ja yhdessä tekemisen mallia, jossa korostuvat ruumiillisuus, dialogisuus sekä työskentelytilan ja siihen kuuluvien esineiden hahmottaminen aktiivisina toimijoina. Käytän hyväkseni Graeme Harperin (2013) luovan kirjoittamisen habitaatin käsitettä, joka ohjaa kiinnittämään huomiota kirjoittamisen konkreettiseen, fyysiseen tilaan ja siinä tehtäviin tekoihin.

Lähteet

Harper, Graeme 2013. Creative Writing Habitats. Teoksessa Diane Donnelly & Graeme Harper (eds.) New Writing Viewpoints: Key Issues in Creative Writing. Bristol, Tonawanda, North York: Multilingual Matters, 48–60.

*Presenting author

Puheenvuoro: Kohti hallintaa

***Heli Katajamäki**

Vaasan yliopisto, Finland

Tieteellinen kirjoittaminen on tieteellisen yhteisön toimintaa, johon yliopisto-opiskelijat sosiaalistuvat opintojensa aikana. Sosiaalistumisen ymmärrämme kielelliseksi toiminnaksi, jossa sosiaalistutaan yhteisön kielenkäytön käytäntöihin ja tapoihin. (Swales 1990; Fairclough 1992; Luukka 2002) Sosiaalistumisen näkökulmasta ovat oleellisia niin opinnäytetyöt, tutkimusmenetelmä- ja tieteellisen kirjoittamisen kurssit kuin ohjaamiseen liittyvät muutkin prosessit. Opinnäytetyöskentelyn ja tieteellisen kirjoittamisen yhdeksi tavoitteeksi voidaan nähdä kriittisen ajattelutaidon kehittäminen. Yliopiston sosiaalisin ja diskursiivisin käytäntein opiskelijaa kuitenkin ohjataan omaksumaan pikemminkin autettavan kuin ajattelijan rooli (Katajamäki & Uljas-Rautio 2017). Voidaankin pohtia, millaisin keinoin opiskelijaa voisi rohkaista sekä ajattelemaan itse että hallitsemaan kirjoittamisprojektejaan.

Tässä esitelmässä kerron Vaasan yliopiston Kirjallisen viestinnän kurssilla kirjoitettavasta esseestä ja sen toteuttamistavasta. Kurssilla essee kirjoitetaan prosessikirjoittamisen mallin mukaisesti. Kirjoittamisprosessin edetessä opiskelijat kirjoittavat myös reflektointeja. Esitelmässäni kuvaan, millaiseksi opiskelijat kokevat prosessikirjoittamisen mallin mukaisen etenemisen ja löytyykö heidän reflektoinneistaan kuvauksia siitä, että opiskelijat omaksuisivat kirjoittamisprosessia hallitsevan kirjoittajan roolin. Tarkoitukseni on herättää keskustelua siitä, millä keinoin opiskelijoita voisi valtaannuttaa omaksumaan ajattelijan ja hallitsijan rooli. Prosessikirjoittaminen ja reflektointi on yksi mahdollisuus. Ylipäänsä kriittisessä pedagogiikassa esille nostettu kriittisen asenteen ja ohjailevien käytäntöjen tunnistaminen on toinen (Giroux & McLaren 2001). Varmasti on muitakin.

Katajamäki, Heli & Katriina Uljas-Rautio (2017). Opiskelija opinnäytetyöskentelyn kokijana. Esitelmä Vakki-symposiumissa 9.2.2017. Vaasan yliopisto.

Fairclough, Norman (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Giroux, Henry A. & Peter McLaren (2001). *Kriittinen pedagogiikka*. Tampere: Vastapaino.

Luukka, Minna-Riitta (2002). *Mikä tekee tekstistä tieteellisen*. Teoksessa *Tieteellinen kirjoittaminen*. Toim. Merja Kinnunen ja Olli Löytty. Vastapaino: Helsinki.

Swales, John (1990). *Genre Analysis. English in Academic and Research Settings*. Cambridge: Cambridge University Press.

*Presenting author

Oppijan oma luova tuottaminen oppimisen mahdollistajana

***Merja Kauppinen**

Department of Teacher Education, Finland

Yksi koulukirjoittamisen painotuksista on ollut perinteisesti luova kirjoittaminen. Se on poikennut oppimistavoitteiltaan ja kirjoittamisprosessin ohjaukseltaan asiakirjoittamisesta, joten niitä on pidetty pitkälti erillisinä koulukirjoittamisen muotoina. Luovan kirjoittamisen tavoitteena on ollut kirjoittajan oman sanottavan ja äänen löytäminen sekä muodon saaminen sille (Vakkuri 2001). Luovaa kirjoittamista on luonnehdittu kirjoittajan mielikuvituksesta sanottavaa ammentavaksi, tunteisiin ja eri aisteihin vetoavaksi, kirjoittajan inspiraation varassa eteneväksi ja fiktiivistä tekstiä tuottavaksi kirjoittamisen muodoksi (Morrison 2010).

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) on mainittu muutamissa oppiaineissa, kuten äidinkielessä ja kirjallisuudessa sekä musiikissa, yhtenä taitoalueena oppilaan oma luova tuottaminen, jolla tarkoitetaan paitsi kokonaan uuden sisällön tuottamista myös jonkin olemassa olevan sisällön muokkaamista tai muokkaamalla jatkettua, uudelleen järjestettyä tai useita eri sisältöjä yhdistelemällä koottua tuottamista (Deuze 2005). Kyseessä on siis tekstin tuottamisen taito, jolla on yhtymäkohtia luovaan kirjoittamiseen, mutta opetussuunnitelman kehyksessä sillä on vahva painotus oppijoiden harjaannuttamisessa tulevaisuuden (geneerisiin) taitoihin. Oppijan oma luova tuottaminen perustuu POPSin laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti monilukutaitoon, kulttuuriseen osaamiseen, ajatteluun ja oppimaan oppimiseen sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen. Täten sen juuret ovat opetussuunnitelman oppimiskäsityksessä, joka korostaa oppilaan omaa toimijuutta ja innovatiivista ajattelua, yhteisöllistä tiedon rakentamista prosessimaisesti, ongelmalähtöistä ja ilmiöperustaista oppimista sekä erilaisten (digitaalisten) työkalujen hyödyntämistä (Rein, Hergenrader & Clark 2015). Luova tuottaminen on sisäänrakennettuna myös toisen asteen uusien opetussuunnitelmien monilukutaidon (multiliteracies) kuvauksiin.

Tarkastelen esitelmässäni oppilaan omaa luovaa tuottamista äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa, jossa se yhtäältä jatkaa luovan kirjoittamisen perinnettä, toisaalta perustuu monilukutaitoajattelulle ja sisältötiedon oppimiselle. Tarkastelen luovaa tuottamista siitä näkökulmasta, millaista oppimista yhteisöllinen, multimodaalinen tiedon rakentaminen mahdollistaa: Millaiseen tekstin tuottamiseen ja samalla oppimisen prosessiin oma luova tuottaminen perustuu? Millaisia tavoitteita luovalle tuottamiselle voi oppimisen näkökulmasta asettaa? Miten oppimis/tuottamisprosessia voi tukea ja arvioida? Erittelen luovaa tuottamista prosessina, joissa painottuvat tekstin tekemisen luova, käytännöllinen ja kriittinen ulottuvuus ja näin mahdollisuus synnyttää uudenlaista tietoisuutta (Kroll & Harper 2013). Esittelen muutamia oppilaiden luovan tuottamisen prosesseja tiedon rakentamisessa.

*Presenting author

TIETEELLISEN TEKSTIN KIRJOITTAMISTA OPETTAMASSA. 'Ääni' pedagogisena työvälineenä.

***Sonja Kniivilä**

Aalto-yliopisto, Finland

Oleellisimpia taitoja tieteellisen tekstin kirjoittamisessa on taitava argumentointi ja siihen liittyvä oikeaoppinen lähteiden käyttö. Tämä puolestaan kiinnittyy tutkimustekstin yhteen vahvaan ominaispiirteeseen: moniäänisyyteen. Se mielletään erityisesti opinnäytetyöskentelyssä poikkeuksetta vaikeaksi asiaksi sisäistä.

Tieteellistä kirjoittamista opettavan haasteena on tyypillisesti se, kuinka opinnäytetyötä tekeville pystyisi opettamaan moniäänisyyttä siten, että nämä hahmottavat asian ja osaavat siirtää sen omaan tekstiinsä. Tutkimusviestinnällisen kirjoitustaidon näkökulmasta korosteista on, että kirjoittaja pystyy osoittamaan tekstiin tahon, joka jotakin sanoo. Tärkeää se on myös tutkimusviestinnällisen lukutaidon näkökulmasta: kuinka tieteellisestä tekstistä pystyy täsmällisesti hahmottamaan, kuka mitäkin sanoo.

Esitelmässä käsitellään sitä, kuinka pedagogisesti voidaan opettaa opinnäytetyötä tekeville – ja myös tutkijoille – tieteellistä kirjoittamista ja argumentointia bahtinilaisen ääni-käsitteen avulla. Tieteellisestä tekstistä voidaan osoittaa käsitteellisesti kolme ääntä: 1) alan yleinen ja yhteinen ääni, 2) lähteen ääni ja 3) faktisen kirjoittajan ääni. Nämä ovat tutkimustekstissä kauttaaltaan läsnä. Esitelmässä osoitetaan, kuinka puhutuista konteksteista tuttu äänen käsite istutetaan ja kuinka sitä voi soveltaa tutkimustekstiin.

Ääni-näkemyksen yhdistäminen argumentointiin ja oman alan viittaustekniikkaan mahdollistaa ainakin kaksi asiaa. Ensinnäkin se auttaa kirjoittajaa erittelemään tekstiin ne tahot, jotka kulloinkin ovat äänessä. Vastaavasti lukijalle tulkitsijana mahdollistuu sen seuraaminen, kuka tai mikä taho tekstikohdassa ”puhuu”. Tieteellinen teksti, kuten opinnäytetyö, rakentuu kokonaisuutena äänten välisistä vuorotteluista. Kirjoittajan ydintehtävä on osoittaa tekstiin tämä äänten vuorottelu ja risteily.

Äänen käsite tarjoaa tieteelliseen tekstimaailmaan monessa mielessä oivan viitekehyksen. Yhtäältä se auttaa merkittävästi kirjoittajaa työskentelyssään. Toisaalta se mahdollistaa lukijalle lähestymistavan tulkita tieteellisiä tekstejä mahdollisimman oikeasuuntaisesti ja tarkasti. Tieteellistä kirjoittamista opettavalle ja ohjaavalle se puolestaan tarjoaa selkeän ja loogisen työvälineen, jolla voi välittää uskottavan ja pätevän argumentoinnin rakentumista tutkimustekstiin. Ääni-näkemyksestä on käytetty tieteellisen kirjoittamisen opetuksessa menestyksekkäästi yli kymmenen vuotta suomalaisissa yliopistoissa eri tieteenaloilla ja opinnäytetyötasoilla.

*Presenting author

Kirjallisen ja kuvallisen viestinnän merkitys 1900-luvun Tsekinmaalla ja 2000-luvun Suomessa

***Johanna Kulmala**

University of Jyväskylä, Finland

Esitelmäni käsittelee tsekkiläisen perheen kirjeenvaihtoa vuosilta 1900-1968 ja erityisesti valokuvia, joita kirjeissä pyydetään tai mainitaan. Tuon esimerkkejä siitä, miten ja millaisia kuvia on pyydetty sekä missä tilanteissa pyynnöt on esitetty.

Tutkimani kirjeenvaihdon keskeisiä teemoja ovat yksinäisyys erilaisissa tilanteissa ja tästä syntyvä tarve hakea toisen osapuolen kasvoja, tai kuvia kotiympäristöstä. Yksinäisyyttä koetaan kirjeenvaihdon aikana esimerkiksi armeijassa, luostarissa ja keskitysleirillä.

Tarkoitukseni on tuoda näkökulmia kuvista ja niiden merkityksestä, kun viestimme nykyajassa. Sanotaan, että kirjallisen viestinnän merkitys on kaventunut kuvaviestinnän syödessä siltä alaa. Mutta onko kuvien merkitys ihmisten välisissä suhteissa nykyään juurikaan erilainen kuin ennen?

Paitsi henkilöitä esittäviä kuvia, ihmiset saattavat toivoa kirjeissään myös kuvia tutuista paikoista. Tämä korostuu erityisesti silloin, kun kotiin ei voi päästä edes käymäselteään. Tässäkin suhteessa haluan verrata 1900-luvun alkua nykyaikaan. Miten ja miksi me kuvaamme tuttuja kulmakuntia?

Kirjeet fyysisinä objekteina ovat olleet myös tärkeitä muistoesineitä. Kirjoittajien käsiala, paperin laatu, mahdolliset tahrat ja muut konkreettiset seikat ovat luovat visuaalisia muistoja eri tavalla kuin nykyinen, voittopuolisesti sähköinen viestintä.

Kirjeiden ja niiden mukana lähetettyjen kuvien merkitys on ollut merkittävä silloin, kun henkilön on pitänyt selviytyä ääritilanteissa, kuten esimerkiksi vankeudessa ja totalitaarisen yhteiskunnan painostuksessa. Kuulemme taas samanlaisia kaikuja; ja vaikka historia ei toistu sellaisenaan, on tärkeää pohtia, millaisessa roolissa kirjallinen ja kuvallinen kommunikaatio ovat ajassa, jossa nyt elämme.

*Presenting author

Yläkoululaisten kirjoittamisminäpystyvyys

***Hanna Käkelä**

Jyväskylän yliopisto, Finland

Minäpystyvyyksikäsitteillä on todettu olevan merkittävä rooli oppilaiden motivaation rakentumisessa ja oppimisessa. Minäpystyvyyteen liittyvät käsitteet ovatkin olleet keskeisiä motivaatiotutkimuksen kohteita. (esim. Schunk 2003.) Olen kiinnostunut oppilaiden kirjoittamiseen liittyvistä minäpystyvyyksikäsitteistä, sillä yläkoululaisten kirjoittamismotivaation on todettu olevan melko heikko. Viimeisimmästä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulosten arviointiraportista selviää, että esimerkiksi yhdeksännen luokan tyttöjen ja poikien suhtautumisessa kirjoittamista kohtaan on tilastollisesti merkittäviä eroja: pojat eivät pidä kirjoittamisesta eivätkä koe sitä hyödyllisenä. Pojat arvioivat kirjoitustaitonsa kuitenkin yhtä hyväksi kuin tytöt, vaikka he pitävät kirjoittamisesta vähemmän ja vaikka tyttöjen ja poikien väliset erot kirjoitustaidossa ovat selviä. (Harjunen & Rautopuro 2015.) Kiinnostustani kirjoittamisminäpystyvyyden tarkasteluun ovat vahvistaneet tutkimustulokset, joiden mukaan kirjoittamisminäpystyvyydellä, kirjoitustaidolla ja kirjoitustehtävistä suoriutumisella on yhteys (esim. Pajares, Miller & Johnson 1999).

Sosiaaliskognitiivisen teorian mukaan minäpystyvyydellä tarkoitetaan ihmisen henkilökohtaisia uskomuksia ja käsitteitä omista kyvyistään toimia erilaisissa tehtävissä ja suoriutua niistä. Minäpystyvyyksikäsitteiden taustalla vaikuttavat aiemmat kokemukset, muilta saadut mallit, sosiaalinen tuki ja tunneviire. Käsitteet vaihtelevat laajuudeltaan, yleistettävyydeltään ja vahvuudeltaan. (Bandura 1977.)

Tarkastelen valmisteilla olevassa toimintatutkimuksessani yläkoulun oppilaiden kirjoittamisminäpystyvyyttä, sen taustalla vaikuttavia tekijöitä ja mahdollisia kolmen lukuvuoden aikana tapahtuvia muutoksia. Esitelmässäni tarkastelen lyhyesti minäpystyvyyden käsitettä, esittelen ensimmäisiä tutkimustuloksia ja pohdin keinoja, joilla oppilaiden kirjoittamisminäpystyvyyttä voitaisiin vahvistaa.

Lähteet

Bandura, Albert 1977: Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. – *Psychological Review* 84 (2), s. 191–215.

Harjunen, Elina & Rautopuro, Juhani 2015: Kielenkäytön ajattelua ja ajattelun kielentämistä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2014: keskiössä kielentuntemus ja kirjoittaminen. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 2015: 8.

Pajares, Frank, Miller, M. David & Johnson, Margaret J. 1999: Gender Differences in Writing Self-Beliefs of Elementary School Students. – *Journal of Educational Psychology* (91), s. 50–61.

Schunk, Dale H. 2003. Self-Efficacy for Reading and Writing: Influence of Modeling, Goal Setting and Self-Evaluation. – *Reading and Writing Quarterly* (19), 159–172.

*Presenting author

Kirjoittamisen opettaminen ja arviointikulttuurin muutos: matkalla kohti formatiivista arviointia

***Milla Käkelä**

Helsingin kaupungin opetusvirasto / Vuosaaren lukio, Finland

Formatiivisella arvioinnilla tarkoitetaan opetuksenaikaista motivoivaa ja ohjaavaa arviointia. Se on usein toistuvaa, vuorovaikutteista oppilaan edistymisen ja ymmärtämisen arviointia. Sekä peruskoulun että lukion opetussuunnitelmissa arvioinnin painopiste on oppimista edistävässä arvioinnissa. Opetussuunnitelmien mukaan monipuolinen arviointi ja siihen perustuvan ohjaavan palautteen antaminen ovat opettajien keskeisiä pedagogisia keinoja.

Formatiivisen arvioinnin vastakohtana voi pitää summatiivista arviointia, joka kohdistuu oppimisen lopputulokseen. Summatiivista arviointia tarvitaan formatiivisen rinnalla, mutta arviointikulttuurin muuttaminen kohti nykyistä formatiivisempaa on opetussuunnitelmien henki. Opettajat eri kouluasteilla tarvitsevatkin tukea formatiivisen arvioinnin toteuttamiseen.

Lukio-opinnoissa kirjallisten tuotosten arvioiminen on keskeisessä osassa paitsi suomen kielessä ja kirjallisuudessa myös monissa muissa oppiaineissa. Kirjallisten tuotosten keskeiseen asemaan arvioinnissa vaikuttavat ylioppilaskokeet, joissa opiskelija ainakin vielä osoittaa monissa aineissa taitonsa ja taitonsa tekstien avulla.

Eri oppiaineiden opettajat ovat tyypillisesti antaneet palautetta opiskelijoiden kirjallisista tuotoksista samalla, kun he ovat antaneet niistä arvosanan. Palaute on ollut annetun arvosanan perustelu. Arviointi on ollut luonteeltaan pääosin summatiivista, ja harvoin opettajalla on ollut mahdollisuutta ohjata opiskelijoita kirjoitusprosessin aikana.

Etenkin suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa opettajat ovat tyypillisesti käyttäneet palautteen antamiseen paljon aikaa. Tavanomaista on, että opettaja antaa summatiivista arviointia tehdessään palautetta tekstin eri osa-alueista: ainakin sisällöstä, rakenteesta ja kielestä. Kaikkien opiskelijoiden taidot ja motivaatio eivät kuitenkaan riitä siihen, että he käyttäisivät palautetta taitonsa kehittämiseen. Opiskelijan kiinnostus omaa tekstiään kohtaan loppahtaa usein täysin ymmärrettävästi siinä vaiheessa, kun hän on saanut arvosanan eikä mitään ole enää tehtävissä sen parantamiseksi. Lisäksi opettajan tekstistä antama palaute on vain harvoin opiskelijan mielessä tämän kirjoittaessa seuraavaa tekstiään.

Opettajan antama palaute ei siis ole auttanut opiskelijoita kehittämään taitojaan niin merkittävästi kuin työmäärään nähden olisi ollut kohtuullista. Summatiivisesta arvioinnista seuraakin pahimmillaan sekä opiskelijoiden motivaation laskeminen että opettajan turhautuminen ja voimattomuuden kokemus.

Nykyteknologia ja erityisesti jaetut asiakirjat kuitenkin mahdollistaisivat uudella mielekkäällä tavalla opettajan ohjaavan palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin sijoittamisen osaksi kirjoitusprosessia. Teknologian avulla tekstien arviointia voi muuttaa summatiivisesta formatiiviseksi ja sekä oppijan että opettajan kannalta mielekkääksi.

*Presenting author

(Digi)kirjoittaminen digitalisaation perustana?

***Liisa Kääntä**

Vaasan yliopisto, Finland

Yhteiskuntamme elää ns. digitalisaation aikaa. Me puhumme digitalisaatiosta, teemme tulevaisuudensuunnitelmia sitä silmällä pitäen sekä yritämme oppia ymmärtämään ja käsittelemään tätä laajaa ilmiötä. Mutta mitä tämä suuri ja mahtava sana oikeastaan tarkoittaa? Ja muuttuuko sen tarkoitus käyttäjän mukaan? Mitä meidän tulisi tietää digitalisaatiosta, jotta pystyisimme elämään sen kanssa? Osaatko sinä selittää mummollesi tai pikkulapselle, mitä tämä kaikkialla hoettu sana pitää sisällään? Entäpä itsellesi?

Näiden kysymysten lisäksi digitalisaatiota kannattaisi pohtia myös rajatummin, esimerkiksi yhden tieteenalan, koulukunnan tai tutkimussuuntauksen näkökulmasta. Tartun puheenvuorossani tähän mahdollisuuteen, ja haluan pohtia digitalisaation olemassaoloa ja tarkoitusta digitaalisen kirjoittamisen kautta. Haluan keskustella siitä, minkälaisena ilmiönä digitalisaatio näyttäytyy humanistien ja erityisesti kirjoittamisen tutkijoiden kannalta. Väitän, että digitalisaatio ei perustu teknologiseen kehitykseen aineistojen hallinnassa, koodaamisessa ja analysoinnissa tai sovellusten ja ohjelmistojen moninaisuuteen jokapäiväisessä elämässä, vaan se perustuu sellaiseen arkiseen taitoon, joka sivuutetaan helposti itsestäänselvyytenä – kirjoittamiseen (ks. esim. Haverinen & Suominen 2015).

Valotan puheenvuorossani väitteeni taustoja, argumentoin sen puolesta erilaisia uusia tutkimuksia hyödyntäen (mm. Kallionpää 2017; myös Helasvuo ym. 2014) ja havainnollistan sitä erilaisia (digi)kirjoittamisen esimerkkejä käyttäen. Otan näin puheenvuorollani kantaa kirjoittamisen muutokseen yhdestä rajatusta näkökulmasta.

Lähteet

Haverinen, A. & Suominen, J. (2015). Koodaamisen ja kirjoittamisen vuoropuhelu? – Mitä on digitaalinen humanistinen tutkimus. Ennen ja nyt 2/2015.

Helasvuo, Marja-Liisa, Marjut Johansson ja Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.) (2014). Kieli verkossa: Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen. SKS:n toimituksia 1402. Helsinki: SKS.

Kallionpää, O. (2017). Uuden kirjoittamisen opetus: osallistavaa luovuutta verkossa. Scriptum: creative writing reseach journal Vol. 4, Issue 1. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.

*Presenting author

Opiskelija työnhakijan ja työnantajan tekstipositioissa: havainnot ja työhakemusten ja kieltävien vastausten vuorovaikutuksesta (puheenvuoro/esitelmä)

Esa Laihanen

Saimaan ammattikorkeakoulu, Finland

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yritys- ja työelämäviestintää käsittelevillä kursseilla opiskelijat valmentautuvat toimimaan moninaisissa työ- ja yritys-elämän teksti-ilanteissa. Työhakemuksen kirjoittaminen ja myös yrityksen edustajan roolissa toimiminen ovat tehtävistä ja harjoiteltavista tilanteista keskeisimpiä. Onnistunut rekrytointi ja menestyksellinen rekrytoituminen edellyttävät työelämään tähtääviltä opiskelijoilta kykyä tunnistaa ja tiedostaa erityisiä näkökulmia, jotka vaikuttavat työhaun teksteihin kirjoittuviin ideationaalisiin, tekstuaalisiin ja vuorovaikutuksellisiin valintoihin. Jokainen teksti on kirjoittajansa ja hänen edustamansa yhteisön käyntikortti, joka rakentaa kuvaa paitsi kirjoittajasta itsestään myös hänen edustamastaan organisaatiosta. Kirjoittaja esiintyy yrityksen teksteissä yrityksen edustajana ja käyttää edustamansa yrityksen institutionaalista valtaa ja ääntä. Teksteihin kirjoittuu valintojen kautta myös käsitys oletetusta lukijasta ja hänen roolistaan. Tekstin käyntikorttimainen ulottuvuus kulminoituu opiskelijalle konkreettisesti rekrytointiviestinnän teksteissä ja -tilanteissa.

Tarkastelen esityksessäni kokemukseräisesti ja kokoamieni aineistoesimerkkien avulla tekniikan alan yliopisto-opiskelijoiden (teekkareiden) kirjoittamien työhakemusten ja työnhakijoille lähetettävien kieltävien vastausten keskeisiä vuorovaikutuksen rakentamiseen ja kielentämiseen liittyviä ongelmakohtia sekä pohdin mahdollisia syitä niihin. Fokusoin tarkastelun työhakemusten tyypillisten ongelmien lisäksi kieltävien vastausten (kieltävä vastaus työnhakijalle) vuorovaikutusta rakentaviin kielellisiin ilmaisukeinoihin ja niiden pulmakohtiin. Tarkastelun keskiössä ovat persoonavalintoihin ja persoonien sekakäyttöön (sinuttelu ja teitittely) liittyvät ilmiöt.

Esityksen tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin: Millaisia tyypillisiä ongelmia opiskelijoiden kirjoittamissa työhakemuksissa ja kieltävissä vastauksissa on vuorovaikutuksen näkökulmasta? Mitä tekstien sisältämien ongelmallisten valintojen taustalta paljastuu? Selittääkö valintoja muutos, murros vai jokin muu? Miten kyseisiä ilmiöitä ja ongelmia tulisi ja voisi opetuksessa käsitellä?

*Presenting author

Miten opetuksessa harjoitellut yhteisölliset tekstitaidot kehittyvät opiskelijan työelämätaidoiksi?

***Katja Laivo-Laakso**¹, **Susanne Tuuri**²

¹Turun yliopisto, Kielikeskus, Finland

²Tampereen yliopisto, Kielikeskus, Finland

Korkeakoulututkintoihin kuuluva kirjallisen viestinnän opetus painottaa akateemisen kirjoittamisen ja tieteellisen viestinnän konventioita. Kirjoittamisessa tapahtuneet muutokset, arkipäiväistyminen ja kaikkiallistuminen, eivät tunnu vaikuttaneen tieteellisten tekstien tekstilajeihin tai tyyliin, vaikka toki esimerkiksi erilaisia tiedettä sivuavia blogeja tuntuu putkahtelevan tiuhaan. Onkin kiinnostavaa pohtia, millaiseksi ilmiöksi tieteellinen viestintä on muotoutumassa – säilyttääkö se asemansa erityislaatuisena ja kullekin tieteenalalle uskollisena kirjoittamistraditiona vai kehittykö se kohti työelämäviestinnän yhteisöllisyyttä ja nopeutta.

Pidämme yliopistoissamme tutkintoon kuuluvaa kirjoitusviestinnän opetusta ja olemme havainnoineet opinnäytetöiden kirjoittamista ohjatessamme, että juopa tutkielmatyyppisen, akateemisen kirjoittamisen ja työelämäkirjoittamisen välillä kasvaa sikäli, että asiakirjoittaminen ja erityisesti tieteellisen tekstilajin työstäminen on yhä kauempana nopeasta arkiviestinnästä. Akateeminen kirjallinen viestintä on melko perinteistä; siihen kuuluvat yksin tekemisen kulttuuri, pitkät tekstit ja hitaat prosessit. Ero voikin olla melkoinen, kun verrataan työelämäviestintään, jossa korostuvat nopeus, muutos ja yhdessä tekeminen.

Kirjoitusviestinnän opetuksessa korostetaan nykyään kirjoittamisen sosiaalista puolta ja käytetään vertaispalautetta, vertaistyöskentelyä ja yhteiskirjoittamistakin. Myös verkko-opetusta on entistä enemmän tarjolla ja opiskelijoiden oletetaan olevan itseohjautuvia. Opiskelijat ovat sosiaaliseen mediaan ja tekstitäyteiseen maailmaan tottuneita. Opetuksen kannalta on pohdittava, miten saada yhdistettyä tämä opiskelijoiden sosiaalisen median ahkera käyttö ja perinteinen akateeminen kirjoittaminen, esim. opinnäytetyön työstäminen. Miten kirjoitusviestinnän opetuksessa harjoiteltu, esim. vertaistyöskentely, siirtyy osaksi työelämätaitoja? On kiinnostavaa tutkia, hakeutuvatko opiskelijat itsenäisesti verkkoon etsimään vertaistukea kirjoittamiselleen opetuksen ulkopuolella. Teimme tähän liittyvän kyselyn kandidaattivaiheen opiskelijoillemme syksyllä 2016. Vastausten perusteella ei voi sanoa, että opiskelijat hakeutuisivat itsenäisesti verkkoon vertaistuen piiriin. Sosiaalista mediaa ei juurikaan käytetä vertaistukeen, vaan sitä haetaan mieluummin toisista seminaarilaisista ja ystäviltä.

Akateemisen kirjoittamisen traditio eroaa työelämäviestinnästä, mikä herättää opetukseen kohdistuvia ristiriitaisiakin odotuksia. Kiinnostavaa on myös kirjoittamisen oppimisen kontekstisidonnainen tapa: kirjoitusviestinnän kursseilla kirjoitusharjoittelu on sidoksissa opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin, kun taas opetuksen ulottumattomissa kirjoittamista kehitetään muun toiminnan mukana. Miten opetuksen anti niveltyy osaksi työelämätaitoja, ja miten opiskelija valmistuttuaan toimii oman alansa tekstimaailmassa, ja millaisia keinoja hän käyttää tuottaessaan tekstejä yksin tai yhdessä toisten kanssa?

*Presenting author

Fanifiktio spekulatiivisena omaelämäkerrallisena kirjoittamisena

*Sanna Lehtonen

University of Jyväskylä, Finland

Verkossa julkaistava fanifiktio on esimerkkejä uudeltaisesta kulttuurituotteiden vastaanoton muodosta, joita Lessig (2008) on luonnehtinut termillä 'Read/Write culture', jonka vastakohtana on lukemista korostava 'Read/Only culture'. Fanifiktio on osallistava tarinoiden vastaanoton muoto: fanit kirjoittavat omia versioitaan suosikkitarinoistaan esimerkiksi muuttamalla juonikuviota, lisäämällä henkilöhahmoja tai yhdistelemällä tarinallisia elementtejä useista lähdeteksteistä. Fanifiktio tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia luovaan kirjoittamiseen ja usein yllättäviä näkökulmia kirjoittajan oman identiteetin pohdintaan. Fanifiktiofoorumeita on luonnehdittu virtuaalisiksi tiloiksi, joissa kirjoittajat voivat turvallisessa ympäristössä leikitellä identiteeteillä ja haastaa normeja (Leppänen 2007). Esityksessäni keskityn tietyyppiseen fanifiktioon, jossa kirjoittajat eksplisiittisesti kertovat sijoittaneensa tarinaansa omaa itseään edustavan henkilöhahmon (engl. 'self-insert fan fiction'). Tällaiset fanifiktio tarinat yhdistelevät fiktiivisiä elementtejä kirjoittajan elämään perustuviin dokumentaarisiiin elementteihin ja olen luonnehtinut niitä spekulatiiviseksi omaelämäkerralliseksi kirjoittamiseksi (Lehtonen 2015).

Esityksessäni pohdin, millaisesta spekulatiivisen elämäkerrallisen kirjoittamisen muodosta fanifiktio tarinoissa on kyse. Esimerkkeinä käytän fantasiakirjoihin ja -peleihin perustuvia tarinoita. Tarkastelen tarinoita 'pieninä kertomuksina' (Bamberg & Georgakopoulou 2008) suhteessa elämäkerrallisen kirjoittamisen teorioihin ja psykologian puolelta nousevaan käsitteeseen mahdolliset minuudet (Markus & Nurius 1986). Nostan myös esiin laajemman kysymyksen spekulatiivisen omaelämäkerrallisen kirjoittamisen mahdollisuuksista tulevaisuuden suuntaavan identiteettityön välineenä.

Lähteet:

Bamberg, M. & A. Georgakopoulou, 'Small stories as a new perspective in narrative and identity analysis.' In: *Text & Talk*, 28 (3), 2008, pp. 377–396.

Lehtonen, S., 'Writing Oneself into Someone Else's Story – Experiments With Identity And Speculative Life Writing in Twilight Fan Fiction.' In: *Fafnir – Nordic Journal of Science Fiction and Fantasy Research*, 2 (2), 2015, pp. 7–18.

Leppänen, S., 'Cybergirls in trouble? Fan fiction as a discursive space for interrogating gender and sexuality.' In: C. Rosa Caldas-Coulthard & R. Iedema (eds), *Identity Trouble: Critical Discourse and Contested Identities*. Houndsmills, Palgrave Macmillan, 2007, pp. 156–179.

Lessig, L., *Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy*. London, Bloomsbury, 2008.

Markus, H. & P. Nurius, 'Possible Selves.' In: *American Psychologist*, 41 (9), 1986, pp. 954–969.

*Presenting author

Mistä kirjoittamisen sujuvuus syntyy?

***Henna Makkonen-Craig**

Kouluttaja, valmentaja, tutkija (freelance) / Dosentti (HY), Finland

Sujuvuus on käsite ja ilmiö, joka on toistaiseksi kiinnostanut tutkijoita varsinkin puhutun tuottamisen näkökulmasta, mahdollisesti mm. siksi, että sujuvuuden arviointi on ollut tärkeä osa-alue suullisen kielitaidon testeissä. Vaikka puheen sujuvuuden määrittely ei sekään ole ongelmatonta, vielä hankalammaksi on koettu kirjoittamisen sujuvuuden määrittely (esim. Latif 2013; Göös & Karppinen 2014). Kirjoittamisen tutkijoiden kannattaisi kuitenkin ottaa vastaan tämä haaste, koska käsite on joka tapauksessa keskuudessamme, niin että sujuvuus on yhdistetty onnistuneeseen ja ansiokkaaseen kirjoittamiseen, ilman että ilmiötä olisi välttämättä eritelty tarkemmin esimerkiksi koulukirjoittamisessa tai ohjattaessa työelämän kirjoittamista (ks. kuitenkin Göös & Karppinen 2014). Voidaan kysyä esimerkiksi seuraavia asioita: Jos kirjoitan sujuvasti, onko kyse määrästä vai laadusta? Kirjainten kaarista, sanoista, lauseista vai kokonaisista teksteistä? Entä miten sujuvuus liittyy tekstilajiin hallintaan tai vaikkapa kirjoittajan kykyyn valita strateginen lähestymistapa kirjoitustilanteessa? Tässä esityksessäni pohdin, miten kirjoittamisen sujuvuutta on ymmärretty ja määritelty esimerkiksi lausesujuvuuden näkökulmasta. Kiinnitän käsittelyä konkretiaan kahdessa suhteessa. Yhtäältä tarkastelen esimerkkejä, jotka ovat peräisin yläkoululaisten kirjoitelmista, jotka on saatu kansallisen arvioinnin yhteydessä (ks. Makkonen-Craig 2015). Toisaalta taas reflektoin viimeaikaisia kokemuksiani työelämän kirjoittamisen kouluttajana ja valmentajana.

Lähteet:

Göös, M. & Karppinen, M. (2014). S2-oppijan mielipidekirjoituksen sujuvuus maallikoiden ja S2-opettajien arvioimana. Pro gradu -tutkielma. Suomen kieli, Jyväskylän yliopisto.

Latif, M. M. M. A. (2013). What do we mean by writing fluency and how it can be validly measured? – *Applied Linguistics* 34(1), 99–105.

Makkonen-Craig, Henna (2015). Lausesujuvuudesta tilanteiseen sujuvuuteen. Teoksessa Elina Harjunen (toim.), *Tekstit puntarissa. Ajatuksia äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistuloksista perusopetuksen päättöarvioinnissa 2014 ja 2010*, s. 51–72. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

*Presenting author

Luova kirjoittaminen ammatillisen kehittymisen ja identiteetin tukena opettajien kirjoittamisen vertaisryhmässä

***Anne Martin**

University of Jyväskylä, Finland

Luovan kirjoittamisen tiedetään olevan tehokas väline identiteettityössä ja henkilökohtaisessa kasvussa, ja omaelämäkerrallisia menetelmiä on hyödynnetty opetusalan ammattilaisten tukena esimerkiksi narratiivisissa vertaisryhmissä. Kirjoittaminen voi tukea myös hyvinvointia. Luovan omaelämäkerrallisen kirjoittamisen hyödyntämistä opettajien ammatillisen kehittymisen ja identiteettityön välineenä ei kuitenkaan ole juuri tutkittu. Lisäksi opettajien suhteesta kirjoittamiseen on vain vähän tutkittua tietoa.

Opettajien ammatillisen kehittymisen tukeminen Suomessa erityisen ajankohtaista, sillä Opetus- ja kulttuuriministeriön nimittämä Opettajankoulutusfoorumi on nostanut opettajien täydennyskoulutuksen kehittämisen yhdeksi opettajankoulutuksen tärkeimmistä kehittämistavoitteista. Myös kansainväliset tutkimukset peräänkuuluttavat monimuotoisten, opettajien omia tarpeita vastaavien täydennyskoulutusmuotojen kehittämistä ja tarjoamista uran alkuvaiheista sen viimeisiin vuosiin. Tämä tutkimus pyrkii vastaamaan uudella tavalla opettajien täydennyskoulutuksen ja tuen tarpeeseen.

Narratiivinen tutkimukseni perustuu opettajien luovan kirjoittamisen vertaisryhmään (N=11). Ryhmän toiminta alkoi keväällä 2016 ja jatkuu lukuvuonna 2016–2017. Tapaamisissa kirjoitetaan omaelämäkerrallisia luovia tekstejä eri tyylilajeja, kuten proosaa, runoutta ja draamaa hyödyntäen. Ryhmässä tutkiskellaan omaa identiteettiä sekä kirjoittaen että kirjoittamisesta keskustellen. Lisäksi ryhmässä keskustellaan kirjoittamisen pedagogiikasta.

Esittelemäni tutkimus perustuu kahteen tyylilajiltaan erilaiseen kirjoitustehtävään, joissa opettajat refleктоivat suhdettaan kirjoittamiseen. Käytän narratiivisia analyysimenetelmiä tarkastellakseni opettajien kertomuksia itsestään kirjoittajina ja suhteestaan kirjoittamiseen.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Millaisia tarinoita kirjoitusryhmään osallistuvat opettajat kertovat itsestään kirjoittajina?
- 2) Millaisia odotuksia opettajilla on luovaa kirjoittamista ja kirjoitusryhmää kohtaan?

Tutkimuksen tulokset ehdottavat, että omaelämäkerrallinen luova kirjoittaminen voi tukea opettajien identiteettityötä ja sekä henkilökohtaista että ammatillista kasvua. Opettajat näkevät kirjoittamisen myös terapeuttisena ja hyvinvointia tukevana. Kirjoitusryhmässä opettajat kokevat voivansa kohdata kollegoitaan ja jakaa ajatuksiaan itsestään sekä kirjoittamisesta. Tutkimuksen tulokset rohkaisevat selvittämään, miten luovia, taidepohjaisia kirjoittamismenetelmiä voitaisiin laajemmin hyödyntää opettajien täydennyskoulutuksessa ja soveltaa myös muiden alojen ammatillisessa koulutuksessa.

Avainsanat: luova kirjoittaminen, omaelämäkerrallisuus, narratiivinen tutkimus, opettajat

*Presenting author

Opiskelijoiden myönteiset responsit akateemisen kirjoittamisen ohjauksessa Suomessa ja Ruotsissa

*Anne Mäntynen¹, Sofie Henricson², Marjo Savijärvi³, Marie Nelson⁴

¹Jyväskylän yliopisto, Finland

²Åbo universitet, Finland

³Helsingin yliopisto, Finland

⁴Stockholms universitet, Sweden

Esitelmässämme vertailemme, kuinka suomalaiset, suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset yliopisto-opiskelijat reagoivat kirjoittamisen opettajan parannusehdotuksiin ja neuvoihin saadessaan palautetta kirjoittamastaan tekstistä. Keskitymme erityisesti opiskelijoiden myönteisiin responsseihin: erilaisiin tapoihin osoittaa opettajan ehdotusten tai neuvojen hyväksyntää.

Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu niin yhtäläisyyksiä kuin eroja kielten ja varieteettien välillä Suomessa ja Ruotsissa, esimerkiksi puhuttelussa, partikkelien käytössä ja taukojen sietämisessä (Tryggvason 2006; Norrby ym. 2015). Voi siis olettaa, että suomalaisten, suomenruotsalaisten ja ruotsalaisten yliopisto-opiskelijoiden reaktiot ovat keskenään hieman erilaisia.

Aineistona on videonauhoitettuja palautekeskusteluja, joissa kirjoittamisen opettaja ja opiskelija keskustelevat opiskelijan tekstistä. Suomenkielinen aineisto koostuu yhteensä 70 keskustelusta (n. 10 tuntia), suomenruotsalainen yhteensä kymmenestä (n. 7 tuntia) ja ruotsinruotsalainen yhteensä kuudesta keskustelusta (n. 5 tuntia). Aineisto on kerätty vuosina 2014–2015.

Esitelmämme tuo uusia näkökulmia aiempaan tutkimukseen ohjauskeskustelujen pragmaattisesta variaatiosta ja vuorovaikutuksesta (Henricson & Nelson 2017; Vehviläinen 2009). Samalla se kertoo, millaisia pragmaattisia eroja esiintyy kolmessa kulttuurisesti läheisessä kontekstissa, kun tarkastellaan samankaltaisia, kirjoittamisen opetukseen ja ohjaukseen liittyviä institutionaalisia keskusteluja Suomessa ja Ruotsissa.

Lähteet

Henricson, Sofie & Nelson, Marie 2017: Giving and receiving advice in higher education. Comparing Sweden-Swedish and Finland-Swedish supervision meetings. – *Journal of Pragmatics* 109, 105–120.

Norrby, Catrin, – Wide, Camilla – Nilsson, Jenny – Lindström, Jan 2015: Address and interpersonal relationships in Finland-Swedish and Sweden-Swedish service encounters. – Norrby & Wide (toim.), *Address practice as social action*, 75–96.

Tryggvason, Marja-Terttu 2006: Communicative behavior in family conversation: comparison of amount of talk in Finnish, SwedishFinnish, and Swedish families. – *Journal of Pragmatics* 38, 1795–1810.

Vehviläinen, Sanna, 2009: Student-initiated advice in academic supervision. – *Research on Language and Social Interaction* 42:2, 163–190.

*Presenting author

Äänten organisoinnin opetuksesta

***Tommi Nieminen**

Itä-Suomen yliopisto, Finland

Eri tekstilajien poikkeavat ehdoiltaan suuresti sen suhteen, miten erilähtöisiä ääniä tuodaan tekstiin. Toisissa tekstilajeissa vieraiden äänten käyttö on vapaahkoa, toisissa ehdottoman säädeltyä; toisissa sitä ei juuri odoteta tehtävän, toisissa se on keskeinen tapa rakentaa tekstiä.

Äänten käsittelyn sääntöjä määrittää myös laajempi diskurssi. Esimerkiksi tieteen diskurssissa vieraat äänet ovat olennaisia mutta ne täytyy huolella merkitä vieraiksi ja alistaa tekstin kirjoittajaäänelle. Samoin vieraat äänet ovat mukana joukkoviestindiskurssissa, mutta siellä säädeltyys on toisenlaista, koska tekstin oma kirjoittajaääni on heikompi. Kummassakin diskurssissa on eriäviäkin tekstilajeja – tieteessä esitelmät ja kommentit, joukkoviestimissä kolumnit ja pakinat.

Tekstin äänten organisointi on siten tärkeimpiä osatekijöitä kirjoittamisen opetuksessa. Alkavalle tekstintekijälle tekstiin on haastavaa saada tuotetuksi omaa ääntään ilman että se alkaisi hallita liikaa ja muuttaa tekstin luonnetta. Omassa äänessä kirjoittajan on astuttava punnittuun vastuuseen tekstistään, ja tämä on vaikeaa, ellei kokemusta tekstien tuottamisesta ole eivätkä tekstit ole ehkä koskaan joutuneet opettajan arviota kummemman palautteen ruodittaviksi.

Olen aiemmin (Nieminen 2010) lainannut kirjallisuustieteellisestä narratologiasta osoittaakseni yliopiston kirjoittamisen kurssien opiskelijoille, miten äänet lomittuvat tekstissä. Haasteena on hyödyntää käsitteitä tuomatta niitä itse kurssin sisältöön. Päämääränä on ainoastaan opettaa kirjoittaja paremmin hallitsemaan tekstinsä ääniä – hänen ei tarvitse oppia käyttämään käsitteitä analyysimenetelmänä.

Kirjoittajan minää voi vahvistaa auttamalla opiskelijaa näkemään, miten vieraiden äänten kokonaisuus toimivassa tekstissä on sisäistekijä-äänien hallinnassa. Tällöin on kyettävä erottamaan myös kaksi eri ”minää”: tekstissä eksplisiittisesti näkyvä kertoja ja tekstiä jäsentävä ja ohjaileva sisäistekijä. Esitelmässäni kuvaan, mitä ratkaisuja olen hahmotellut ja millaisia tuloksia kokeilusta saanut mutta myös millaisia ongelmia ja haasteita näen yhä edessäpäin.

Viite

Nieminen, Tommi 2010: Tieteellisen tekstin ääniä. – AFinLA-e Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2 (2010): 31–44.

*Presenting author

Kirjoittamisen opettamisen disiplinaarisista kamppailuista

***Tiina Nikkola**

University of Jyväskylä, Finland

Kirjoittamisen roolin koulutuksen kaikilla tasoilla perusopetuksesta korkeakouluun voi sanoa olevan monimutkainen, hieman provosoivasti sen voisi sanoa jopa perversoituneen. Erityisesti yliopistossa kirjoittaminen on yhä vahvemmin mittaamisen, arvioinnin ja hallinnan väline. Keskityn esitelmässä kirjoittamisen opettamisen ja opiskelun disiplinaarisiin kamppailuihin. Disipliini – kuri, järjestys, oppiaine – kuuluu kasvatuksen ydinkäsitteisiin niin käytännössä kuin teoriassakin. Tapausesimerkkinä käytän Jyväskylän yliopistossa vuosituhaten alusta toteutettua koulutus- ja tutkimusmallia, integraatiokoulutusta (Nikkola, Rautiainen & Räihä 2013), jossa luokanopettajakoulutuksessa on toteutettu integroivaa näkökulmaa muun muassa kirjoittamisen opiskeluun (Nikkola, Rautiainen, Moilanen, Räihä & Löppönen 2013). Integraatiokoulutus perustuu ytimeltään vähemmän sovellettuun psykodynaamiseen näkemykseen oppimisesta (esim. Britzman 2009; 2003) sekä kielen, tiedon ja kokemuksen suhteen tutkimiseen. Kielen ja kirjoittamisen asema koulutusmallissa on keskeinen, käsitys kielestä on funktionaalinen, kieltä käsitellään yhteiskunnallis-historiallisena muotona, joka käyttö on yhteydessä aikaan, paikkaan ja käytänteisiin. (Nikkola ym. 2013; Vygotski 1982.) Kielen ja kirjoittamisen näkökulmasta integraatiokoulutuksessa pyritään purkamaan ja tarkastelemaan koulun oppiaineisiin liittyviä disiplineja. Käsitellen esitelmässäni kirjoittamisen opettamisen, etenkin sen kehittämiseen liittyviä, disiplinaarisiä kamppailuja. Millaisiin näkyviin ja vaikeasti artikuloitaviin raja-aitoihin uudistava näkemys kirjoittamisen oppimisesta ja opettamisesta törmää? Miksi uudistus jää helposti marginaaliin – jopa anomaliaksi – ja millaisia piileviä oletuksia oppiaineen vallitsevan tilan säilyttämiseen voi liittyä?

Viitteet:

Britzman, D. P. 2009. *The very thought of education. Psychoanalysis and the impossible professions.* Albany: State University of New York Press.

Britzman, D. P. 2003. *Practice makes practice. A critical study of learning to teach. Revised edition.* Albany: State University of New York Press.

Nikkola, T., Rautiainen, M., Moilanen, P., Räihä, P., & Löppönen, P. 2013. Kielen prosessit oppiaineintegraation perustana. Teoksessa T. Nikkola, M. Rautiainen, & P. Räihä (toim.) *Toinen tapa käydä koulua. Kokemuksen, kielen ja tiedon suhde oppimisessa.* Tampere: Vastapaino, 145-168.

Nikkola, T., Rautiainen, M. & Räihä, P. (toim.) 2013. *Toinen tapa käydä koulua. Kokemuksen, kielen ja tiedon suhde oppimisessa.* Tampere: Vastapaino.

Vygotski, L. S. 1982 (1931). *Ajattelu ja kieli.* Espoo: Weilin+Göös.

*Presenting author

Writable artifacts at the center of organizational sensemaking: A case study of narrative sensemaking and textual agency in organizational training workshops

***Riikka Nissi¹, Pekka Pälli²**

¹University of Jyväskylä, Finland

²Aalto University, Finland

This paper sets out to investigate how new organizational realities are being produced by means of narrative sensemaking occurring in organizational training workshops, where the management teams of one public organization created the prospective narrative trajectories of their organization. Our video-ethnographic and multimodal interaction analysis of the situated unfolding of the workshop exercise demonstrates how narrative sensemaking is guided by the use of specific artifacts, writable papers that facilitated the activity and exerted agency in the situation (cf. Nielsen 2012). We will show how they regulated the workshop participants' sensemaking through having an effect on their three intertwined linguistic, embodied and material practices: 1.) the practice of writing, 2.) the practice of arranging the emerged textual artifacts spatially and 3.) the practice of sharing the story through them. The paper contributes to the recent discussions of material and non-human agency of 'texts' in the related fields of sociomateriality and communication as constitutive of organization approach (see e.g. Ashcraft et al. 2009; Robichaud & Cooren 2013). Through its empirical findings, it particularly deepens our understanding of the dimensions of writing in contemporary organizational contexts of sharing and co-creating meanings.

References

Ashcraft, K. L., Kuhn, T. R., & Cooren, F. 2009. Constitutional amendments:

'Materializing' organizational communication. In J.P. Walsh & A.O.

Brief (Eds.), *The Academy of Management Annals* 3. London: Routledge, pp. 1–64.

Nielsen, M. F. 2012. Using artefacts in brainstorming sessions to secure participation and decouple sequentiality. *Discourse Studies* 14(1), 87–109.

Robichaud, D. & Cooren, F. (Eds.) 2013. *Organization and organizing: Materiality, Agency, and Discourse*. London: Routledge.

*Presenting author

Kirjoittaminen tiedonalakohtaisena taitona – moniäänisyys lukion historian esseevastauksissa

***Hilkka Paldanius**

Jyväskylän yliopisto, Finland

Tiedonalakohtaisten tekstitaitojen (disciplinary literacies) käsitteeseen sisältyy ajatus, jonka mukaan kirjoittaminen ja lukeminen eivät ole samanlaisia kaikissa oppiaineissa. Tekstitaidot siis nähdään tilanteisina ja tiedonalojen tiedonmuodostustavoista vaikuttuvina taitoina, joiden opettamiseen tulisi kiinnittää huomiota jokaisessa oppiaineessa. (Moje ym. 2011.) Ajatukseen tekstitaidoista tilanteisina taitoina on herätty sisällyttämällä monilukutaidon käsite osaksi opetussuunnitelmia (Luukka 2013), mutta tutkimusta eri oppiaineissa lukemisesta ja kirjoittamisesta on Suomessa vielä vähän.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen historian oppiaineessa kirjoitettavia esseevastauksia historian tiedonalakohtaisten tekstitaitojen näkökulmasta. Esittelen alustavia huomioitani väitöstutkimukseni kolmannesta osatutkimuksesta, jossa tarkastelen, miten esseevastauksissa hyödynnetään tehtävänantoon liittyviä historiallisia lähdetekstejä. Aineistojen pohjalta kirjoittaminen on keskeinen taito monissa koulun oppiaineissa, joten tutkimuksen avulla kuvaan sitä, mitä lähteiden hyödyntäminen juuri historian oppiaineessa kirjoitettaessa tarkoittaa. Kysymys on kiinnostava siis myös historian tiedonmuodostusperiaatteiden kannalta, sillä niihin kuuluu olennaisesti tulkintojen tekeminen historiallisten dokumenttien pohjalta (Seixas & Morton 2013).

Aineistonani on 52 pohdintaa edellyttävää historian esseevastausta, jotka on kirjoitettu lukion historian kurssikokeen yhteydessä syksyllä 2015. Tutkimukseni on laadullista ja lingvististä tekstianalyysia, jonka teoreettinen ja metodologinen kehys pohjautuu M. A. K. Hallidayn (1973) systeemifunktionaaliseen kieliteoriaan. Hyödynnän tarkastelussani myös huomioita, joita aiemmissä tutkimuksissa on tehty koulussa kirjoitettavan aineistopohjaisen esseen (esim. Berg 2011) sekä historian kielen piirteistä (esim. Coffin 2006).

Berg, M. 2011. Referointi, erittelymuotti ja tekstitaidon koe. – *Virittäjä* 3, 317–348.

Coffin, C. 2006. *Historical discourse. The language of time, cause and evaluation*. London: Continuum.

Halliday, M. A. K. 1973. *Explorations in the functions of language*. London: Arnold.

Luukka, M.-R. 2013. *Opetussuunnitelmat uudistuvat: tekstien lukijasta ja kirjoittajasta monilukutaituriksi*. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, joulukuu 2013.

Moje, E. – Stockdill, D.– Kim, K. – Kim, H. 2011. The role of text in disciplinary learning. – Teoksessa M. Kamil, D. Pearson, E. Moje & P. Afflerbach (toim.) *Handbook of reading research* (4). New York: Routledge, 453–486.

Seixas, P. & Morton, T. 2013. *The Big Six*. Toronto: Nelson Education.

*Presenting author

Writing is not just an assignment: Phraseological competence in different task types

***Gabriel Rauhoff**

Turun yliopisto, Finland

Research into written phraseological competence, defined by Sylviane Granger and Yves Bestgen as "the use of (semi-)prefabricated expressions in language" has recently expanded research possibilities on a language learner's use of collocations (2014). Specifically, Granger and Bestgen developed a study which analyzed the development of non-native writers' phraseological competence by comparing intermediate and advanced language learners using methodology of Durrant and Schmitt (2009; Granger and Bestgen 2014). By doing so, Granger and Bestgen were able to compare the differences between the two groups' usages of high frequency collocations (such as and lower-frequency collocations, along with the strength between the associated words). Using similar methods with a recently released CollGram Calculator tool, the current study observes the use of bigrams from university-level Finnish students writing in non-argumentative (e.g. self-assessments) and argumentative English tasks. Bigrams, i.e. directly adjacent word pairs from the texts, were extracted from student compositions and analyzed for both task types.

This talk not only aims to present empirical data of Finnish students' phraseological competence in different second language writing tasks, but also provide pedagogical implications as well, specifically with task selections that engage different parts of a student's lexicon. As such, directions in research and composition teaching will be further defined by transforming the way we see writing tasks— not just an assignment to do, but an activity to achieve specific linguistic outcomes. This scientific presentation will be given in English.

References

- Durrant, Philip & Norbert Schmitt. 2009. "To what extent do native and non-native writers make use of collocations?" *International Journal of Applied Linguistics in Language Teaching* 47. 157–177.
- Granger, Sylviane & Yves Bestgen. 2014. "The use of collocations by intermediate vs. advanced non-native writers: A bigram-based study." *Irish International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*. 52(3): 229-252.

*Presenting author

”Voin kirjoittaa mitä haluan” – vai voinko?

***Anne Mari Rautiainen**

Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto, Finland

Kirjoittamisen opiskelijat Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa tarkastelevat perusopinnoissaan muun muassa faktan ja fiktion vuoropuhelua kirjoittamisessa. Faktan ja fiktion rajapintojen havainnointi tuottaa oppimispäiväkirjaan asti pohdintoja kirjoittajan etiikasta, esimerkiksi näin:

”Voin kirjoittaa mitä haluan, mutta minun on tiedostettava, mitä siitä voi seurata, jos kirjoitan näin. Tai oikeammin: voin kirjoittaa mitä haluan, mutta minun on tiedostettava, mitä voi seurata, jos tekstini julkaistaan. ”

Kysymyksiä esitetään paljon. Usein pohditaan, miten kirjoittaa niin, ettei tule asiavirheitä; ettei vaikuttaisi vaikkapa ”hölmöltä ja epäuskottavalta”?

Samaan aikaan toisaalla Käräjäoikeuksien päätösten mukaan monet henkilöt ovat tänäkin vuonna syyllistyneet rikokseen kirjallisen itseilmaisunsa myötä. Tuomitut perustelevat sosiaalisessa mediassa julkaistuja tekstejään sananvapaudella ja osallistumisella yhteiskunnalliseen keskusteluun, jonka keinoina on käytetty provokaatiota, kärjistämistä tai kielikuvia. Kärjekkäitä kommentteja saatetaan ylipäättään perustella median luonteella: ”on parempi, että asiat ilmaisee jyrkästi kuin vähemmän jyrkästi”.

Sosiaaliseen mediaan kuuluu kirjoittajan henkilökohtainen läsnäolo. Se purkautuu Rydenfeldtin (2016) mukaan esimerkiksi blogeissa aika ajoin kärjistyksinä, joissa hännäävä ja provosoiva tyyli jyrää objektiivisemmän otteen – näin erityisesti yhteiskunnallisissa ja ajankohtaisissa aiheissa. Myönteinen lähtökohta, osallistuminen ja sosiaalisuus, voi johtaa vaikkapa pelon ja väärän tiedon viljelyyn (Kallionpää 2016).

Tuntuu kuin olisi olemassa kahdenlaiset säännöt: osa kirjoittajista miettii tarkasti, mitä seurauksia oman tekstin julkaisemisella voi olla; osa vähät välittää, taitaa pikemmin kokea ansioksi julkaistusta tekstistä saadun tuomion.

Puheenvuorossani pohdin, miten tietoisuutta omasta kirjoittamisesta ja sen seurauksista voitaisiin vahvistaa. Kallionpään (2016) mukaan uusiin kirjoittamisen taitoihin kuuluvat julkisuustaidot, joissa on mukana säännösten tunteminen. Reilun somen sääntöjen oheen Rydenfeldt (2016) ehdottaa journalistin ohjeiden tapaisia bloggaajien eettisiä ohjeita. Mutta siirtyvätkö säännöt ja ohjeet kirjoittamiseen? Olisiko parempi testata kirjoittamista vertaisryhmässä julkaisemisen ja palautteen kautta, kuten kirjoittamisen opinnoissa tehdään? Olla jopa mukana luomassa sääntöjä?

Lähteitä:

Kallionpää, O. 2017. Uuden kirjoittamisen opetus. Osallistavaa luovuutta verkossa. Scriptum. Vol. 4, Issue 1. Viitattu 12.2.2017 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201701121134>

Rydenfelt, H. 2016. Blogimedit ja bloggaamisen etiikka. Media & viestintä 39(2016):3, 209-224.

*Presenting author

Lukiolaisten yhteistoiminnallinen kirjoittaminen

*Jonna Riikonen

Jyväskylän yliopisto / Kielten laitos, Finland

Tarkastelen väitöstutkimuksessani lukiolaisten kirjoittamista, joka tapahtuu sekä verkossa että yhteistoiminnallisesti. Olen kiinnostunut siitä, millä tavoin lukiolaiset muokkaavat ryhmissä yhteisiä tekstejään, kun kirjoittamista lähestytään prosessina.

Tutkimukseni taustalla on Hayesin ja Flowerin (1980) ajatus siitä, että kirjoittamista ei nähdä lineaarisena toimintana ja että se muodostuu kolmesta pääprosessista, jotka ovat suunnitteleminen (planning), kääntäminen (translating) ja arviointi (reviewing). Sittenmin prosessikirjoittamisen malleja on luotu useita, ja esimerkiksi Sharplesin (1999) mallissa kirjoittaminen rinnastetaan muotoiluun (design) ja kirjoittamisessa nähdään kolme vaihetta, jotka ovat suunnitteleminen (plan), koostaminen (compose) ja arviointi (revise).

Väitöstutkimuksessani analysoin kirjoittamisen prosessia useista eri näkökulmista. Yksi näkökulmani kirjoittamisprosessiin on tekstien muokkaaminen, jota tarkastelen tekeillä olevassa artikkelissani. Tutkimuskysymykseni on: Miten lukiolaiset muokkaavat yhteistä tekstiään? Tekstien muokkaamista lähestyn soveltaen Faigleyn ja Witten (1984) taksonomiaa, jonka mukaan luokittelen muokkaukset pinta- ja merkitystason muutoksiin.

Tutkimukseni on laadullinen tapaustutkimus, jossa analysoin kolmen pienryhmän kirjoitusprosessia. Aineistoni muodostuu kolmesta tekstitaidon vastaustekstistä, joita analysoin kirjoittamisen eri vaiheissa. Tekstit on kirjoitettu lukion äidinkielen ja kirjallisuuden kurssilla, jonka aikana pienryhmät kirjoittivat tekstitaidon vastaustekstejä ja muokkasivat niitä saamansa palautteen avulla verkkoympäristössä.

Analyysin perusteella näyttää siltä, että ryhmät tyytyvät muokkaamaan tekstejään melko vähän ja että muokkaaminen kohdistuu lähinnä tekstin pintatasoon.

LÄHTEET

FAIGLEY, LESTER – WITTE, STEPHEN 1984: Measuring the effects of revision on text structure. – Richard Beach & Lillian S. Bridwell (toim.) *New directions in composition research* s. 95–108. New York: Guilford Press.

FLOWER, LINDA – HAYES, JOHN R. 1980: The dynamics of composing: Making plans and juggling constraints. – L. Gregg & E. Steinberg (toim.) *Cognitive processes in writing* s. 31–50. Hillsdale, N. J.: L. Erlbaum. Anda, Liss G. – Oxborough, Gunn H. – Brønneck Anda, Liss G. – Oxborough, Gunn H. – Brønneck

SHARPLES, MIKE 1999: *How We Write. Writing as creative design*. London: Routledge.

*Presenting author

Tekstuaalinen kompetenssi ja yhteistoiminnallinen kirjoittaminen TVT-välineillä

***Susanne Roos**

Department of Teacher Education, Finland

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus perustuu laajaan tekstikäsitukseen sekä yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä (Opetushallitus, 2014). Monilukutaito ja TVT-välineiden käyttö kuuluvat osaksi laaja-alaisia osaamistavoitteita. Uuden opetussuunnitelman mukainen tekstin tuottamisen sosiaalinen luonne on ominaista yhteistoiminnalliselle kirjoittamiselle. Tässä tieteellisessä esityksessä tarkastellaan kielellisesti samantasoisten 1.-luokkalaisten pariin yhdessä iPadeilla/tietokoneilla kirjoittamien kertomusten sisältöä, tekstin kokonaisvaltaista loogista kompetenssia. Tekstuaalisen kompetenssin katsotaan koostuvan koherentista ja koheesion ominaisuuksia sisältävästä rakenteellisesti loogisesta tekstikokonaisuudesta (Bigozzi, Tarchi, Caudek & Pinto, 2016).

Tutkimukseen osallistui alkuopetusvuosien ajan oppilaita (n = 101) kolmesta koulusta viideltä eri luokalta. Oppilaiden luku- ja kirjoitustaito sekä motivaatio tekstitaitoja kohtaan mitattiin molempien lukuvuosien alussa ja lopussa. Oppilaat jaettiin samantasoisiksi kirjoituspareiksi tekstitaitojensa perusteella. Parit pysyivät samoina koko tutkimuksen ajan. Kirjoitusvälineinä käytettiin iPad/PC-koneita (koeryhmä) tai kynää ja paperia (kontrolliryhmä). Ensimmäisellä luokalla parit kirjoittivat yhdessä suunnitellen ja keskustellen kuusi kertomusta kuvista. Tämän esityksen aineisto koostuu näistä TVT-laitteilla kirjoittavien pariin kertomuksista. Tekstit analysoitiin sisällönanalyysillä kertomusten koheesiota, koherenssia sekä rakennetta tarkastellen.

Tutkimuskysymykset ovat (1) Miten tekstuaalinen kompetenssi kehittyi yhteistoiminnallisen kirjoittamisen aikana ensimmäisellä luokalla? (2) Millainen ero oli kirjoitustaitoisten ja kirjoittamista harjoittelevien pariin tekstuaalisen kompetenssin kehittämisessä? Alustavat tulokset osoittivat, että tekstuaalinen kompetenssi kehittyi kirjoitustaidon kehittymisen myötä kaikilla kirjoituspareilla tekstitaitojen lähtötasosta huolimatta. Parit pyrkivät kirjoitustaidostaan huolimatta muodostamaan sisällöltään loogisia ja koherentteja kertomuksia. Esityksessä kuvataan myös yhteistoiminnallisen kirjoittamisen interventiota, annettuja tehtäviä ja lasten tuotoksia.

*Presenting author

Aineistoja ja menetelmiä kirjoittamisen muutoksen ja kehityksen tutkimukseen

***Kirsi Sandberg, Liisa Mustanoja**

Tampereen yliopisto, Finland

[esitelmä]

Suomessa kirjoittamisen tutkimus on verrattain nuorta ja hajanaista. Meneillään olevan kielenmuutoksen tarkkailussa sen sijaan on pitkät perinteet ja toimivia menetelmiä. Esitelmässä nostetaan esiin kolme tutkimusta, joiden aineistovalinnoissa, käytetyissä menetelmissä ja saaduissa tuloksissa on tarttumapintaa ja merkityksellisiä huomioita kirjoittamisen tutkimuksen kehittämisen sekä aineistojen keruun kannalta.

Sosiolingvistiikan ja myöhemmän kielen kehityksen kentiltä nostetaan keskusteluun mm. seuraavat huomiot: yksilöerojen huomioiminen poikittaisaineistossa, erisuuntaiset muutokset pitkittäisaineistossa ja tilanteiset tekijät. Tarkastelun kohteena on myös se, millaisin menetelmin ja millaisten aineistojen avulla kysymyksiä voi lähestyä ja miten aineistojen saatavuus voitaisiin varmistaa.

Keskeiseksi havainnoksi tästä vertailusta nousee muutoksen alan määrittelyn välttämättömyys: On tarpeen täsmentää, puhutaanko välineen, ihmisen halujen, tarpeiden tai mahdollisuuksien, kielen vai kirjoittamisen muutoksesta. On myös syytä pohtia, keitä muutokset oikeastaan koskettavat. Ihminen on luonnostaan sopeutuvainen, ja mukautumiskyky kuuluu myös yksilön kielenkäytöstä tehtyihin perustavanlaatuisiin havaintoihin.

Lähteet

Elomäki, Kirsi 2011: Kirjoitetun kielen rakenteellinen kompleksisuus kolmas- ja neljäsluokkalaisten kirjoitelmissa. Pro gradu -tutkielma. Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto.

Mustanoja, Liisa 2011: Idiolekti ja sen muuttuminen. Reaaliaikatutkimus Tampereen puhekielestä. Acta Universitatis Tamperensis 1605. Tampereen yliopisto, Tampere.

*Presenting author

Missä ollaan, mikä maa? Tekstin kokonaisrakenne ja spatiaalinen koherenssi yliopisto-opiskelijoiden matkakertomuksissa

*Kirsi Sandberg

Tampereen yliopisto, Finland

Opiskelijavaihdosta palattuaan opiskelijat kirjoittavat kokemuksistaan matkakertomuksen, jota varten on tarjolla seikkaperäinen ohjeistus. Tavoitteena on vaihtokokemusta kuvaileva ja arvioiva teksti, jonka keskeinen funktio on välittää tietoa ja kokemuksia opiskelijavaihtoa harkitseville ja suunnitteleville opiskelijoille. Tutkimuksessa tarkasteltiin matkakertomuksista koostetun korpusaineiston avulla, missä määrin nämä edistyneet kirjoittajat rakentavat tekstiinsä eksplisiittisiä ja implisiittisiä kytköksiä, kun tekstin konteksti on annetun ohjeistuksen ja julkaisuympäristönsä kautta selvä ja rajattu.

Eksplisiittiset ja implisiittiset kytkökset ovat merkityksellisiä tekstin kokonaisrakenteen ja koherenssin muodostumisessa. Rahdun mukaan sekä tekstuaaliset että sosiokulttuuriset kytkökset toimivat koherenssin kokemuksen pohjana. Näiden kytkösten avulla lukija ymmärtää viestinosien yhteydet toisiinsa, viestin kokonaisuuteen ja kontekstiin. (Rahtu 2006: 29.) Givón (1994) erittelee koherenssin tekstuaalisia ja mentaalisia osatekijöitä ja toteaa, että mm. tekstissä esiintyvien erilaisten elementtien jatkuvuus tai toisteisuus vaikuttavat koherenssin muodostumiseen.

Esitelmässä esitellään ensimmäisen osatutkimuksen tuloksia, ja työn laajempi tavoite on osallistua kirjoittamisen ja kirjoitustaitojen osatekijöitä erittelevään keskusteluun. Siksi matkakertomuksia tarkastellaankin kahtaalta: pääosin tekstuaalisista kytköksistä muodostuvan spatiaalisen koherenssin näkökulmasta ja tekstilajin näkökulmasta.

Lähteet

Berkenkotter, Carol & Huckin, Thomas N. 1995. *Genre knowledge in Disciplinary Communication: Cognition/Culture/Power*. Hillsdale, New Jersey. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers

McNamara, Danielle S. 2013. "The Epistemic Stance between the Author and Reader: A Driving Force in the Cohesion of Text and Writing." *Discourse Studies* 15: 579–95. DOI: 10.1177/1461445613501446

Givón, Talmy. 1994. "Coherence in Text vs. Coherence in Mind." Teoksessa *Coherence in Spontaneous Text* (toim.) Morton Ann Gernsbacher & Talmy Givón. Vol 31. of *Typological Studies in Language*, 59–115. Amsterdam: John Benjamins.

Kehler, Andrew. 2011. "Cohesion and Coherence." Teoksessa *Semantics: An International Handbook of Natural Language Meaning*. (toim.) Paul Portner, Claudia Maienborn & Klaus von Heusinger. Vol. 2, 1963-1987. Berlin: De Gruyter Mouton.

Rahtu, Toini. 2006. *Sekä että. Ironia koherenssina ja inkoherenssina*. Helsinki: Helsingin yliopisto.

*Presenting author

Miten ammattilainen muokkaa virkatekstin verkkoon

***Riitta Suominen**

Tampereen yliopisto, Finland

Esitelmä perustuu tekeillä olevaan suomen kielen väitöstutkimukseeni ”Miten asiakirjan käytettävyyttä parannetaan, kun tiedottaja muokkaa siitä verkkotekstin, Twitter-viestin ja Facebook-päivityksen”. Tutkimus perustuu koeasetelmaan, jossa kokeneet julkisen alan tiedottajat toimittavat kokousasiakirjan pohjalta verkkotekstejä ja samalla kielentävät muokkaustekojaan.

Tutkimuksessa käsittelen tiedottajien muokkausstrategioita tekstitason ja kielentason muutoksina. Tässä esitelmässä keskityn niihin kielellisiin piirteisiin, joita tiedottajat kommentoivat ja joita he muokkaavat parantaakseen lähtötekstin ymmärrettävyyttä. Aineiston luokittelun pohjana käytän Kankaanpään, Piehlin ja Räsänen koostamaa 13 kohdan luetteloa, jonka avulla he ovat jäsentäneet lakiteksteihin ehdotettuja muutoksia. Luettelo perustuu kielenhuollon kirjallisuuteen ja artikkelin tekijöiden asiantuntemukseen. (Kankaanpää ym. 2012: 402–403.) Luetteloa olen muokannut poistamalla siitä vähämerkityksisimpiä ja täydentänyt sitä oman aineistoni kannalta oleellisemmilla ominaisuuksilla. Tarkasteltavina piirteinä ovat muun muassa konkretisointi, selittävän tiedon lisäys ja rinnastukset.

Esitelmän pidän suomeksi.

Lähteet

HEIKKINEN, VESA – HIIDENMAA, PIRJO – TIILILÄ, ULLA 2000: Teksti työnä, virka kielenä. Helsinki: Gaudeamus.

Julkisten verkkopalvelujen suunnittelu ja kehittäminen 2014. JHS 190. <http://www.jhssuositukses.fi/suomi/jhs190> (10.7.2016)

KANKAANPÄÄ, SALLI – PIEHL, AINO – RÄSÄNEN, MATTI 2012: Kuinka tutkia lakitekstin syntyä ja tekstilajin rajoja? Tekstianalyysia, muutosehdotuksia ja osallistuvaa havainnointia. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käytäntöä s. 394–431. Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 29.

KOSKELA, MERJA 2008: Valtionhallinnon tekstilajiketjujen intertekstuaalisuuden piirteitä. Vaasan yliopiston käännösteorian, ammattikielten ja monikielisyyden tutkijaryhmän julkaisut nro 35. http://www.vakki.net/publications/no35_fin.html (8.6.2015)

KULKKI-NIEMINEN, AULI 2010: Selkoistettu uutinen. Acta Universitatis Tamperensis 1524. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.

Laatua verkkoon. Suomi.fi-sivusto. http://www.suomi.fi/suomifi/tyohuone/laatua_verkkoon/index.html (23.2.2015)

LAPPALAINEN, HANNA 2012: Osallistuva havainnointi. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja s. 411–422. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 169. Helsinki: Gaudeamus.

*Presenting author

Non-dominant Language Writers in Finland after the Transnational Turn

***Katri Talaskivi**

University of Jyväskylä, Finland

The first decade of this century has been referred to as "the transnational turn" in Finnish literature because there have been many breakthroughs by non-dominant language writers into the mainstream. Still, there is little research on who they are, and what kind of new perspective could be found through their individual experiences.

According to different estimates, there are 90–130 writers living in Finland whose mother tongue is some other than Finnish, Swedish or Sámi. A significant part of them work in some of Finland's around 150 new minority languages. The Finnish-speaking Kirjailijaliitto and the Swedish-speaking Finlands Svenska Författareförening only accept as their members writers who write in each union's official language, and thus exclude these writers from their membership. On the other hand, there are also new minority language writers who do not even aspire to break onto the Finnish literary field because their audiences are defined by a geographically widespread language group, not the borders of a nation state.

In my research I aim to find out 1) who are the non-dominant language writers, 2) how they see their position on the Finnish literary field and 3) how they describe the relationship between their identity as writers and their language(s). I plan to do this through a questionnaire and interviews.

Methodological nationalism has for long been the barely visible paradigm in literary studies, maybe because of the tight bond literature has to language, which, since the 18th century, has had a similarly tight bond to the nation state. Through the experiences of non-dominant language writers, or trans-territorial writers, in Finland, I aim to show that the nation state based division of literary lives is not a natural, self-evident structure but a power structure that for example leaves many writers without the right to join their professional unions.

*Presenting author

Millaisia helppoja ja suosittuja tehtäviä on? Ylioppilaskirjoitusten englannin ja finskan A-oppimäärän kirjoittamisen tehtävänannoista

***Outi Toropainen¹, Sinikka Lahtinen², Taina Juurakko-Paavola³**

¹Oulun yliopisto, Finland

²Turun yliopisto, Finland

³Hämeen ammattikorkeakoulu, Finland

Esityksessämme pohdimme ylioppilaskirjoitusten englannin ja finskan (toisena kotimaisena kielenä) kirjoittamisen osakokeen tehtävänantoja. Kahdesta oppimäärästä olemme valinneet A-oppimäärän, joka alkaa alakoulussa. Tarkastelemamme aineisto koostuu kaikista kirjallisen osakokeen tehtävänannoista vuodesta 2009 vuoteen 2014. Lisäksi käytössämme on samalta ajanjaksolta Ylioppilastutkimuslaitoksen tuottamaa tilastotietoa eri tehtävänantojen suosiosta ja niiden perusteella kirjoitettujen tekstien arvioinnista.

Olemme kiinnostuneita abiturienttien tehtävänvalinnasta kyseisten kielten kirjoittamisen osakokeessa ja tehtävänantojen perusteella kirjoitettujen tekstien arvioinnista. Alustavien tulosten mukaan lähes jokaisessa osakokeessa on tehtävänanto, joka on kiinnostanut kirjoittajia enemmän kuin muut vaihtoehdot. Lisäksi näyttää siltä, että eri tehtävänantojen perusteella kirjoitettujen tekstien välillä on eroja niistä saatujen pisteiden keskiarvoissa. Nämä erot selittyvät ensisijaisesti sillä, että kielitaidoltaan eritasoiset kirjoittajat ovat valinneet eri tehtäviä eikä itse tehtävänannon ominaisuuksilla.

Koska olemme aiemmissa tutkimuksissamme tarkastelleet kyseiset tehtävänantojen rakennetta ja niiden luomaa viestinnällistä kontekstia (Toropainen & Lahtinen 2016), on perusteltua syventää ymmärrystämme tehtävänannoista tilastollisin tunnusluvin, kuten abiturienttien valinnoin ja saavutetuista pistemäärin.

Toropainen, O. & Lahtinen, S. 2016. Kirjallista viestintää vai kirjoittamista? Pitkän oppimäärän ylioppilaskokeen kirjoittamisen tehtävänantojen luoma viestinnällinen konteksti. AFinLa, 11.11.2016 Tampere.

*Presenting author

Opinnäytetöiden ohjaaminen tulevaisuudessa moniammatillisena yhteistyönä

***Katriina Uljas-Rautio**

Lapin yliopisto, Finland

Voidaan pitää joko esitelmänä tai puheenvuorona

Yliopistoissa opinnäytteen ohjaamisella on vakiintuneet käytännöt ja roolit: Oppiaineen edustaja ohjaa työn etenemistä ja siihen liittyviä keskeisistä valintoja. Metodologian ja tieteellisen kirjoittamisen kurssien opettajat huolehtivat sen sijaan kapeista osa-alueistaan, joita rajaavat eri suunnista tulevat odotukset. Esimerkiksi tieteellisen kirjoittamisen kurssien sisällöissä ovat pitkään painottuneet kielen normit, vaikka tekstilajin, tässä tutkimuksellisuuden, näkökulmasta ne eivät ole oleellisia.

Moniammatillisesta yhteistyön nimeen vannotaan monilla aloilla. Voisiko tulevaisuuden ohjaamisprosesseissa soveltaa moniammatillisuutta aiempaa enemmän? Voisiko yhteistyön tuloksena olla, että eri toimijat voisivat keskittyä toimimaan vahvuusalueillaan ja opiskelijan rooli korostuisi? Voisiko yhteistyön myötä opinnäytetyöskentely tulla ymmärretyksi monipuolisesti tutkimustaitoina sekä sosiaalisten tilanteiden hahmottamisena (ks. esim. Luukka M-R 2004)?

Olen vuosien ajan integroinut tieteellisen kirjoittamisen kurseja oppiaineen seminaareihin. Kursseilla oppiaineen ohjaaja ja tekstitaitojen opettaja antavat palautetta yhtä aikaa ja eri vaiheissa työskentelyä, ei pelkästään tekstistä.

Kursseista olen kerännyt palautetta kolmella eri tavalla: Ensinnäkin olen reflektoinut omaa työtäni, toiseksi yhteistyökumppanini ovat reflektoineet yhteistyötämme ja kolmanneksi opiskelijat ovat antaneet palautetta. Oman työni reflektoinnissa olen soveltanut kolmiosaista kriittisen reflektion ajatusta, jossa omaa työtä reflektoidaan, dereflektoidaan ja hahmotetaan tilanteen tasolla. Kerätystä aineistosta olen tarkastellut, mitä toimintaa ohjataan, minkälaisia ohjeita annetaan, kuka niitä antaa, mihin ohjeet perustuvat ja mitä tavoitellaan.

Moniammatillista yhteistyötä ilmiönä lähestyn kriittisen reflektion avulla, koska se mahdollistaa toisaalta asiantuntijatyön uudelleenmäärittelyn ja toisaalta oman teoreettisen viitekehyksen ja maailmankuvan kehittämisen (Tiuraniemi 2002).

Kriittisen reflektion avulla on myös mahdollista tunnistaa opinnäytetyöskentelyn ohjaamisen taustalla olevia oletuksia ja niihin liittyviä valtasuhteita (Fook 2005, 4). Olen kiinnostunut erityisesti niistä oletuksista, jotka liittyvät integroidussa opetuksessa opinnäytetyöskentelyn edellyttämiin taitoihin, tietoihin ja toimintaan. Olen tulkinassa myös kiinnostunut, miten taustaoletukset heijastuvat yksilöiden toiminnassa ja miten oletuksiin voitaisiin tulevaisuudessa vaikuttaa.

*Presenting author

Toimivien keinojen etsintää toimivien (virka)tekstien kirjoittamiseksi

*Rauni Peltola

Valtioneuvoston kanslia, Finland

Posterit esittelee valtioneuvoston virkakielityötä ja siinä heränneitä kysymyksiä. Etsimme toimivia tapoja nostaa kirjoittaminen virkamiesten puheenaiheeksi, jotta he tiedostaisivat viestinnän ja tekstiensä ongelmat ja kiinnittäisivät huomiota omaan kirjoittamisprosessiinsa. Sitä kautta hallinnossa voitaisiin oppia kirjoittamaan nykyistä toimivampia tekstejä. Valtioneuvoston kanslian sähköisessä oppaassa ”Hyvin suunniteltu, puoliksi kirjoitettu” painotamme tekstinteen alkuvaiheen ratkaisuja, jotka vaikuttavat tekstin toimivuuteen olennaisesti. Oppaan lähteinä käytimme useita kotimaisia ja ulkomaisia julkaisuja.

Kotimaisten kielten keskuksen kyselyssä vuosikymmenen alussa noin puolella vastanneista valtionhallinnon virkamiehistä oli vaikeuksia tulkita toisessa virastossa kirjoitetun tekstin sisältöä (Viertiö 2011). Se osoittaa – arkikokemusten lisäksi – että vaikeaselkoiset virkatekstit ovat huomattava ongelma, joka aiheuttaa turhaa työtä sekä epäselvän tekstin kirjoittajalle että tekstiä myöhemmin käsitteleville lukijoille, muokkaajille, kääntäjille jne.

Selkeiden, helposti ymmärrettävien (virka)tekstien aikaansaamiseksi kirjoittajan pitäisi ennen kirjoittamista kirkastaa itselleen tekstinsä lähtökohdat: Miksi ja kenelle nyt kirjoitan? Mitkä asiat tarvitaan mukaan juuri tähän tarkoitukseen ja tälle lukijakunnalle, ja mitkä aiheeseen liittyvät asiat eivät ole tässä tekstissä tarpeen? Missä järjestyksessä asiat on parasta esittää, jotta tekstin tavoite saavutetaan? Nämä seikat on mainittu useissa suomalaisissa ja ulkomaisissa lähteissä, mutta niitä ei mielestämme nosteta esiin riittävästi, kun pohditaan (virka)tekstien laatua.

Kirjoittamisprosessin lopussa tekstikokonaisuutta muokkaamalla ei pitkiä tekstejä pysty enää riittävästi parantamaan, koska niiden sisällön ja esittämisjärjestyksen muuttaminen olisi liian työlästä. Virketasolla muokkaaminen sen sijaan onnistuu jälkikäteenkin. Asiatekstien kirjoittamiskoulutuksen pitäisikin lähteä kirjoittamisprosessin alkuratkaisuista, jotka kirjoittaja joka tapauksessa tekee – joko tiedostaen ja harkitusti tai tiedostamattaan ja melko sattumanvaraisesti.

Ehdotus ja kysymys kouluttajille ja tutkijoille

Kirjoittajakoulutuksissa tulisi painottaa tärkeitä valintoja kirjoitusprosessin alussa: tekstin tarkoituksen ja lukijakunnan kirkastamista sekä näitä palvelevan sisällön ja esittämisjärjestyksen valintaa. Miten virkatekstien kirjoittajat saadaan arjen kiireessä kiinnittämään huomiota näihin valintoihin?

Lähteitä:

Peltola, Rauni & Kuhmonen, Kaisa 2016: Hyvin suunniteltu, puoliksi kirjoitettu. Apuneuvoja tekstintekijälle. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 6/2016. <http://verkkojulkaisut.vm.fi/zine/92/cover>

Viertiö, Annastiina 2011: Hallinnossa kaivataan koulutusta ja laatua viestintään. <http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=2427> .

Engaging in disciplinary thinking: historical literacy practices in Finnish general upper secondary schools

***Sari Sulkunen, Johanna Saario**

University of Jyväskylä, Finland

Literacy is perceived as an essential skill in the 21st century as the ability to construct and share knowledge in its various forms has become increasingly important in most domains of life. Future citizens are expected to navigate purposefully through the wealth of information and various multimodal texts. Literacy practices, that is, producing and using texts and language, are discipline-specific, deriving from and resulting in differences in knowledge production practices of various disciplines. This "specificity" is encapsulated in the concept of disciplinary literacy (Moje, Stockhill, Kim & Kim, 2011).

In this poster, we present a multidisciplinary study focusing on disciplinary literacy of history in Finnish general upper secondary school classrooms. The study examines how we can understand, conceptualise and enhance the teaching of disciplinary literacies of history in Finnish general upper secondary schools and the mastery of literacy practices of students. Special emphasis is given to students with an immigrant background, learning in their L2.

The study is mainly qualitative, comprising cross-sectional case studies where approaches from ethnographic, phenomenographic and action research will be used. In a follow-up study of L2 students' literacy proficiency in history, descriptive quantitative methods will also be applied. The data will be collected from both city schools and small-town schools. This study aims to advance the theoretical framework of disciplinary literacy, to define the relationships of disciplinary literacy with language proficiency and literacy as well as provide new pedagogical designs for teaching and assessing disciplinary literacy.

References:

Moje, E. B., Stockhill, D., Kim, K., & Kim, H. (2011). The role of text in disciplinary learning. In M. L. Kamil, P. D. Pearson, E. B. Moje & P. P. Afflerbach (Eds.), *Handbook of reading research* (Vol. 4), (pp. 453–486). New York: Routledge.

*Presenting author

Kielen säätely ja muuttuvat normit: näkökulmia kirjoittamisen tutkimukseen

Anna Solin, Niina Hynninen

Helsingin yliopisto

Työpaja lähestyy Kirjoittamisen tutkimuksen päivien teemaa kielen säätelyn näkökulmasta. Kielen säätely on viime vuosina noussut niin diskurssitutkimuksen kuin sosiolingvistiikan kiinnostuksen kohteeksi: huomiota ovat saaneet kielenkäyttöä ohjaavat normit, niiden muodostuminen ja niistä neuvottelu, kielipoliitiikka ja kieli-ideologiat (ks. esim. Tiililä 2010; Mäntynen 2012; Solin 2012; Piippo, Voutilainen & Vaattovaara 2016).

Kirjoittamista ja tekstejä säädellään monin eri mekanismehein erityisesti institutionaalisissa konteksteissa. Säädelyä voi olla se, mitä kieltä tai kieliä ylipäättään eri tilanteissa ja tekstilajeissa voi käyttää ja/tai se, millainen kieli arvotetaan sopivaksi, toimivaksi tai hyväksyttäväksi. Säätely voi olla julki lausuttua, esimerkiksi lakiin tai muihin vakiintuneisiin koodeihin pohjautuvaa, tai implisiittistä, esimerkiksi ”tradition” tai ”hiljaisen tiedon” ohjaamaa.

Säätely näkyy esimerkiksi siinä, miten kielellisten valintojen onnistuneisuus tai hyväksyttävyys määrittäy eri tilanteissa ja tekstilajeissa: millaisten käytäntöjen kautta muodostuu käsitys hyväksyttävästä ylioppilaskoesuorituksesta; ketkä määrittävät, milloin suomalaisen tutkijan englanninkielinen tutkimusartikkeli on julkaisukelpoinen?

Normeja ja säätelyä tutkittaessa tutkitaan alati muuttuvaa kenttää. Muutosta ja ennakoimattomuutta voidaan nähdä esimerkiksi siinä, että kirjoittamisen säätelyn mekanismit ovat monipuolistuneet; säätely on joissakin konteksteissa ja tekstilajeissa lisääntynyt, mutta toisaalta normit ovat myös vapautuneet. Edes koulun tai hallinnon kaltaisissa melko vakaisissa institutionaalisissa konteksteissa kirjoittaminen ei välttämättä perustu vakiintuneisiin toimintatapoihin ja yksiselitteisiin hyväksyttävyyden kriteereihin, vaan kirjoittajat joutuvat usein orientoitumaan erilaisiin ja joskus nopeastikin muuttuviin normistoihin.

Työpajan esitykset lähestyvät näitä teemoja erilaisten aineistojen avulla: tarkasteltavana ovat tekstien arviointi koulukontekstissa, virkatekstien tuottaminen ja tieteellinen kirjoittaminen. Marianne Kärkkäinen kuvaa esitelmässään tekstien arvioinnin käytäntöjä ylioppilaskokeen kontekstissa. Niina Hynnisen aiheena on kielen säätely tieteellisen artikkelin kirjoittamisprosessin eri vaiheissa. Eero Voutilainen tarkastelee sitä, miten eduskunnassa pidettyjä täysistuntopuheita muokataan keskustelupöytäkirjassa julkaistaviksi. Ulla Tiililä lähestyy kirjoittamisen käytäntöjä virastoissa kirjoitettujen ja kirjoittamattomien lakien näkökulmasta.

Esitelmissä kartoitetaan erilaisia kirjoittamisen säätelyn muotoja ja mekanismeja. Keskeinen mekanismi ovat normit, normien luominen ja niistä neuvottelu arkisissa tekstin tuottamisen käytänteissä. Normeihin nojaten tekstejä arvotetaan, ja arviointi voi myös toimia portinartijana: tekstin arvottaminen hyväksi tai vajavaiseksi voi vaikuttaa kirjoittajan etenemiseen esimerkiksi koulutuspolulla tai ammatissa. Kirjoittamista voidaan säädellä myös erilaisin interventioin, puuttamalla kieleen esimerkiksi toimittajan tai kielentarkastajan roolissa.

Työpajan tavoitteena on avata kielen säätelyn tutkimukseen liittyviä kysymyksiä erilaisten aineistojen ja tapaustutkimusten avulla ja tätä kautta valottaa niin käsitteellisiä kysymyksiä kuin kirjoittamisen tutkimuksen metodologisia ratkaisuja. Työpaja koostuu seuraavista esitelmistä:

Anna Solin, Helsingin yliopisto: ”Johdatus työpajan teemoihin: kirjoittamisen ja tekstien säätely tutkimuskohteena”

Marianne Kärkkäinen, Jyväskylän yliopisto: ”Äidinkielen esseekokeen arviointikriteerit sensorien arviointikäytänteiden säätelijöinä”

Niina Hynninen, Helsingin yliopisto: ”Kielen säätely englanninkielisessä tutkimuskirjoittamisessa: tekstihistoriallinen näkökulma”

Eero Voutilainen, Helsingin yliopisto: ”Puheen kirjaamisen normit ja käytänteet eduskunnan pöytäkirjatoimistossa”

Ulla Tiililä, Kotimaisten kielten keskus: ”Kirjoitetut ja kirjoittamattomat lait virkatekstien taustalla”

Lähteet

Mäntynen, A. 2012. Kieli-ideologiat käytännössä. Sanajärjestyksen normittuminen tietokirjallisuuden suomennostyössä. *Virittäjä* 116 (3), 378–409.

Piippo, I., J. Vaattovaara & E. Voutilainen 2016. *Kielen taju. Vuorovaikutus, asenteet ja ideologiat*. Helsinki: Art House.

Solin, A. 2012. Genremuutos kieli-ideologisena prosessina. Normiristiriidat ja uuden genren kotouttaminen. *Virittäjä* 116 (3), 349–377.

Tiililä, U. 2010: Kielipolitiikka 8722; tietoisten ja tahattomien toimien summa. Julkishallinnon kieli vaatimusten ristipaineessa. Teoksessa H. Lappalainen & M.-L. Sorjonen & M. Vilkuna (toim.) *Kielellä on merkitystä. Näkökulmia kielipolitiikkaan*. Helsinki: SKS, 1588722;175.

Äidinkielen esseekokeen arviointikriteerit sensorien arviointikäytänteiden säätelijöinä

*Marianne Kärkkäinen

University of Jyväskylä, Finland

Tarkastelen puheenvuorossani sitä, miten äidinkielen sensorikunnan edustajat hyödyntävät esseekokeen arviointikriteerejä arvioita laatiessaan. Tarkoitukseni on tehdä selkoa siitä, miten arviointiperusteet säätelevät ja ohjaavat arvioijien arviointiprosessia ja -käytänteitä ja millaisia ongelmakohtia kriteeristön noudattamiseen kytkeytyy.

Tutkimusaineistoni käsittää seitsemän sensorin teemahaastattelut, jotka on purettu eksaktiksi litteraatioksi. Teemahaastattelu soveltuu tutkimukseni aineistonkeruumenetelmäksi, sillä se mahdollistaa tiedostamattomien asioiden, kuten arvostusten, ihanteiden ja perustelujen, selvittämisen (Hirsjärvi & Hurme 2000). Tutkimusmenetelminä hyödynnän teoriasidonnaista sisällönanalyysia ja diskurssianalyttista lähestymistapaa. Teoriasidonnaisen sisällönanalyysin avulla tutkin, miten tekstin tekstiä koskeva teoria ja käsitteistö, lukion opetussuunnitelman sisällöt ja tavoitteet sekä esseekokeen kriteeristö heijastuvat ja painottuvat arvioijien puheenvuoroissa (Tuomi & Sarajärvi 2009). Diskurssianalyysia käytän hyödynni analysoidessani sitä, miten arvioijat kielentävät omia arviointiperusteitaan ja oman arviointinsa painopistealueita (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016).

Haastatteluissa ilmeni, että arvioijat tukeutuivat arviointityössä vahvasti arviointikriteereihin ja painottivat arviointiohjeiden mukaisesti kirjoittamisen kokonaiskuvan ja tehtävänannon noudattamisen kriteerejä taatakseen arvioinnin yhdenmukaisuuden ja johdonmukaisuuden. Aineistosta kävi kuitenkin myös Tarnasen (2002) näkemysten mukaisesti ilmi, miten sensorit saattavat arvioida esseitä myös omien subjektiivisten arvostustensa sekä oman kirjoittamiskäsityksensä mukaan siitä huolimatta, että arviointikriteeristö ohjaa pintatasolla arvioiden laatimista.

Arvioijat kuvasivatkin painottavansa ja arvostavansa arvioissaan muun muassa sisällön syvällisyyttä ja liikkumista abstraktin ja konkreettisen välillä, moninäkökulmaisuutta, yleiskielen normien hallintaa, kielen vivahteikkuutta sekä koheesion ja koherenssin rakentamista. Toisaalta sensorit esittivät myös kritiikkiä käytettävää kriteeristöä kohtaan ja nostivat esiin sen puutteita. Arvioijat toivat esiin, miten heikkojen esseiden, väitteiden paikkansapitämättömyyden, sisältöainesten, lause- ja virkerakenteen puutteiden, syntaksin riittämättömän kompleksisuuden, sanaston suppeuden sekä tehtävänannon noudattamisen ja esseiden tekstilajin tunnuspiirteiden arviointiin ei heidän mielestään ollut tarpeeksi täsmällisiä kriteerejä.

Lähteet

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Jokinen, Arja – Juhila, Kirsi – Suoninen, Eero 2016. Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Tampere: Vastapaino.

Tarnanen, Mirja 2002. Arvioija valokeilassa: suomi toisena kielenä -kirjoittamisen arviointia. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

*Presenting author

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Englannin kielen säätely tutkimuskirjoittamisessa: tekstihistoriallinen näkökulma

*Niina Hynninen

University of Helsinki, Finland

Englannin kielen käyttö akateemisena yleiskielenä on herättänyt paljon keskustelua siitä, mitä tämä oikeastaan tarkoittaa tutkijoiden näkökulmasta. Tutkimuksissa, joissa on tarkasteltu englannin kielellä julkaisemisen käytäntöjä, on usein nostettu esiin englantia vieraana kielenä käyttävien tutkijoiden eriarvoisuus suhteessa äidinkielellään kirjoittaviin tutkijoihin (esim. Flowerdew 2007; Olsson & Sheridan 2012). Toisaalta tutkimuksissa myös pohditaan, mikä oikeastaan määrittää sen, millaista ”hyvä” englannin kieli missäkin käyttöyhteydessä on. Aiheesta on kuitenkin vain vähän empiiristä tutkimusta (ks. kuitenkin Lillis & Curry 2015).

Tässä esitelmässä pyrin kartoittamaan, miten kielen laatua säädellään tieteellisen artikkelin kirjoittamisprosessin aikana. Lähestyn aihetta tarkastelemalla yhden yhteiskirjoitetun tieteellisen artikkelin tekstihistoriaa (artikkelin eri versioita ja siihen esim. kielenhuoltajalta saatuja kirjallisia kommentteja sekä tutkimusryhmän kirjoittamisaiheisia tapaamisia) ja kirjoittajien tutkimushaastatteluita. Tavoitteeni on tämän tapaustutkimuksen avulla valottaa:

- a) kenen odotetaan puuttuvan ja kuka puuttuu kieleen kirjoittamisprosessin eri vaiheissa, millä tavoilla ja miksi
- b) millä tavalla kirjoittajat arvottavat kieltä (esim. sen oikeakielisyyttä, hyväksyttävyyttä)
- c) millaisia englannin kielen ja kirjoittamisen normistoja säätelyprosesseissa luodaan ja/tai uusinnetaan

Lähestyn kirjoittamista ja säätelyä sosiaalisena toimintana. Oletan, että tutkimusryhmä, yliopistoorganisaatio ja tieteenala luovat raamit kirjoittamiselle ja sen säätelylle. Esimerkiksi tutkimusryhmällä voi olla omat käytäntönsä sille, missä tapauksissa tutkimusartikkeli lähetetään kielentarkistukseen. Toisaalta tarkastelen myös sitä, miten kirjoittajat kuvaavat kokemuksiaan ja näkemyksiään kirjoittamisesta ja kielestä, ja sitä, millä tavoin kieleen konkreettisesti puututaan tieteellisen artikkelin kirjoittamisen aikana.

Tutkimuksen aineisto on kerätty tietojenkäsittelytieteen alalta, monitieteisestä suomalaisesta yliopistosta osana Kielen säätely yliopistomaailmassa -tutkimusprojektia (ks. <http://www.helsinki.fi/project/lara>).

Lähteet

Flowerdew, J. 2007. The non-Anglophone scholar on the periphery of scholarly publication. *AILA Review* 20: 14–27.

Lillis, T. & Curry, M. J. 2015. The politics of English, language and uptake. The case of international academic journal article reviews. *AILA Review* 28: 127–150.

Olsson, A. & Sheridan, V. 2012. A case study of Swedish scholars' experiences with and perceptions of the use of English in academic publishing. *Written Communication* 29(1): 33–54.

*Presenting author

Puheen kirjaamisen normit ja käytänteet eduskunnan pöytäkirjatoimistossa

***Eero Voutilainen**

Eduskunta / Helsingin yliopisto, Finland

Tarkastelen esitelmässäni puhutun vuorovaikutuksen esittämistä ja kielen säätelyä eduskunnan täysistuntopöytäkirjoissa. Eduskunnan täysistunnoista laaditaan keskustelupöytäkirja, johon merkitään käsiteltyjen asioiden lisäksi istunnossa käytetyt puheenvuorot. Keskustelun kirjaaminen ei kuitenkaan ole puheen mekaanista toisintamista, vaan pöytäkirjassa julkaistavien puheenvuorojen kieltä säädel-
lään eduskunnan pöytäkirjatoimistossa monin tavoin. Nämä toimitukselliset muutokset eivät ole au-
tomaattista yleiskielistämistä, vaan ne perustuvat intermodaalisen kääntämisen lähtökohtiin (Tiittula
& Hirvonen 2015) ja tekstilajilähtöiseen kielenhuoltoon (Voutilainen 2016; ks. myös Tiililä 2012).

Selvitän, millaiset kielelliset normit ja toimitukselliset käytänteet ohjaavat täysistuntopöytäkirjan laa-
timista ja miten ne vaikuttavat kirjattavan vuorovaikutuksen luonteeseen (vrt. Slembrouck 1992;
Hughes 1996; Mollin 2007; Cucchi 2013). Kuvaan myös pöytäkirjan laatimisen prosessia ja sitä,
miten kielen säätelyä pöytäkirjatoimistossa tietoisesti kehitetään. Esitelmäni keskittyy normeihin,
joissa spontaanin puheen piirteitä ja kielellistä variaatiota muokataan, jotta ne eivät luettuina aktivoisi
toisenlaisia tulkintoja puheenvuorosta ja sen käyttäjästä.

Aineistoni koostuu eduskunnan täysistuntopöytäkirjoista ja täysistuntojen audio- ja videotallenteista
vuosilta 2008–2015 sekä pöytäkirjan laatimista ohjaavista kirjallisista päätöksistä ja ohjeista. Mene-
telmiäni ovat keskusteluanalyysi, lingvistinen tekstintutkimus ja osallistuva havainnointi.

Kirjallisuutta

Cucchi, Costanza 2013: Dialogic features in EU non-native parliamentary debates. – Review of the
Air Force Academy 22, 5–14.

Hughes, Rebecca 1996. English in Speech and Writing. Investigating Language and Literature.
Routledge.

Mollin, Sandra 2007: The Hansard hazard: gauging the accuracy of British parliamentary transcripts.
– Corpora 2, 187–210.

Slembrouck, Stef 1992: The parliamentary Hansard 'verbatim' report: the written construction of
spoken discourse. – Language and literature 1, 101–119.

Tiililä, Ulla 2012: Tekstilajit kielenhuollossa. – Kielikello 4, 8–10.

Tiittula, Liisa & Hirvonen, Maija 2015: Intermodaalinen kääntäminen ja tulkkaus. – Sirkku Aaltonen,
Nestori Siponkoski & Kristiina Abdallah (toim.) Käännetyt maailmat. Johdatus käännösviestintään.
Gaudeamus, 252–271.

Voutilainen, Eero 2016: Tekstilajitietoista kielenhuoltoa: puheen esittäminen kirjoitettuna eduskun-
nan täysistuntopöytäkirjoissa. – Liisa Tiittula & Pirkko Nuolijärvi (toim.) Puheesta tekstiksi. Puheen
kirjallisen esittämisen alueita, keinoja ja rajoja. SKS, 162–191.

*Presenting author

Kirjoitetut ja kirjoittamattomat lait virkatekstien taustalla

*Ulla Tiililä

Kotimaisten kielten keskus, Finland

Virkatekstit syntyvät lain toimeenpanemisen tarpeesta, ja julkinen valta konkretisoituu pitkälti tekstien ja kielen kautta. Teksteillä ja laeilla onkin erottamaton suhde: lait ovat tekstejä, realisoituvat teksteillä ja säätelevät tekstejä.

Tätä tekstien ja kielen keskeistä roolia hallinnossa ei useinkaan tunnisteta. Virkakielen ongelmista sen sijaan puhutaan, mutta näkökulma on tyypillisesti kielenkäytön produktissa, ei prosessissa, ja fokus on usein vain kielen informaatiota välittävässä tehtävässä. Siksi myös kehittämistoimet suunnataan kielen pintatasolle, termeihin, virkkeisiin, ehkä tekstikokonaisuuteenkin, ei prosesseihin, kuten kommunikaation ja kirjoittamisen käytäntöihin tai teknisiin puitteisiin.

Tarkastelen esityksessäni, missä suhteessa toisiinsa ovat kirjoitetut ja kirjoittamattomat lait, siis kirjoittamisen käytännöt. Otan esimerkiksi, miten kansalaisen kuulemisen ja itsemääräämisoikeuden vaatimukset toteutuvat vammaispalvelupäätöksissä. Erilaiset lait ja julkilausutut periaatteet korostavat asiakkaan kuulemista ja hänen tietojensa ensisijaisuutta päätösprosessissa. Silti päätöstekstejä laaditaan toisenlaisten käytäntöjen pohjalta: asiakasta ja hänen hakemustaan useammin referoinnin tietolähteenä mainitaan lääkärit ja muut asiantuntijat. Argumentoinnissa taas lääkäri saattaa esiintyä henkilöauktoriteettina, jonka sana painaa ilman asiaperusteita.

Luon myös lyhyen katsauksen siihen, miten tekstien varaan rakentuva työ saattaa vaikuttaa esimerkiksi laissa ilmaistuun harkintamahdollisuuteen. Työtä ohjailevassa tekstien ketjussa laissa ilmaistu harkinnanvara häviää, ja mitä lähempänä asiakaspalvelua ollaan, sitä tiukemmin työntekijöitä ohjataan vain yhteen suuntaan. Tämä ohjaaminen tapahtuu esimerkiksi valmiita tekstipohjia ja -katkelmia tarjoamalla.

Ilmeistä on, että jos teksteissä tai yleisemmin asioinnissa on ongelmia, niiden ratkaisemiseksi ei riitä se, että annetaan ohjeita tekstin pintatason muotoilemiseen. Sen sijaan katse pitäisi suunnata kirjoittajien asenteisiin ja käytäntöihin, tekstien tekemisen prosesseihin, kirjoittamisen teknis-materiaalisiin puitteisiin ja tekstien intertekstuaalisiin suhteisiin.

Kirjallisuus

Mäenpää, Olli 2000: Hallinto-oikeus. Werner Söderström Lakitieto Oy, Porvoo.

Solin, Anna 2001: Tracing texts. Intertextuality in Environmental Discourse. PIC Monographs 2. Department of English, University of Helsinki.

Tiililä, Ulla 2007: Tekstit viraston työssä. Tutkimus etuuspäätösten kielestä ja konteksteista. SKS, Helsinki.

Tiililä, Ulla 2016: Makt genom myndighetsspråk – myt och verklighet. Teoksessa Fra myndig maktspråk til klar kommunikasjon – Rapport fra Nordisk klarspråkskonferanse Oslo, 28.–29. mai 2015. S. 99–106.

*Presenting author

Sarjakuvan ja lähettämättömän kirjeen terapeuttisia mahdollisuuksia

Elisa Auvinen, Katja Kontturi

Jyväskylän yliopisto; musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Temaattisessa työpajassamme esittelemme kahden eri luovan menetelmän, sarjakuvan ja kirjeen mahdollisuuksia terapeuttisina välineinä.

Katja Kontturi (FT) esittelee omaelämäkerrallisen sarjakuvan tekemisen terapeuttisia mahdollisuuksia. Esimerkkinä toimivat sekä Näkymättömät – nuorten digitarinat -hankkeen työpajoissa käytetyt tehtäväesimerkit ja niistä saatu palaute että omat kokemukset sarjakuvan tekemisestä osana surutyön prosessia. Puheenvuorona ”Sarjakuva terapeuttisena välineenä”.

Elisa Auvinen (FM) kertoo tekeillä olevasta kirjoittamisen alan väitöstutkimuksestaan, jonka aiheena ovat päihteidenkäyttäjien omaisten luovat tekstit ja niissä syntyvät merkitykset. Sovellusesimerkkinä hän avaa pro gradunsa pohjalta lukiolaisten itselleen osoittamien, lähettämättömien kirjeiden merkityksiä. Puheenvuoron nimi on ”Minän tilat kirjeenvaihdossa”.

Esitysten jälkeen pidetään lyhyt keskusteluosuus (5 min.).

Työpajan toiminnallisena osana (45 min.) toteutamme em. luovia menetelmiä yhdistelevän ohjatun tehtävän, jossa osallistujat tutkivat minuuttiaan kahdesta eri näkökulmasta sekä piirtämällä että kirjoittamalla.

Toiminnallisen osuuden jälkeen sen herättämät ajatukset puretaan yhteisesti (10 min.).

Sarjakuva terapeuttisena välineenä

***Katja Kontturi**

University of Jyväskylä, Finland

Puheenvuoroni käsittelee autobiografisen sarjakuvan tekemisen merkityksiä. 2000-luvun alkupuolella suosioon nousseen omaelämäkerrallisen sarjakuvan rinnalle on erityisesti Suomessa noussut vahva blogikulttuuri, jossa nuoret kertovat arjestaan sarjakuvan keinoin. Minua kiinnostaa ilmiössä etenkin se, mikä sarjakuvassa menetelmänä on merkityksellistä eli miksi valita sarjakuvan piirtäminen perinteisen tekstiblogin sijaan. Lisäksi halusin saada tukea ajatukselleni sarjakuvan tekemisen terapeuttisuudesta.

Kuluvan vuoden alussa tein kyselyn sarjakuvabloggaajille. Kysely keskittyi mm. ylläoleviin kysymyksiin: miksi bloggaat sarjakuvan keinoin, saatko siitä vertaistukea ja pidätkö sarjakuvan tekemistä terapeuttisena. Kyselyn tulokset sekä yllättivät että tukivat näkemyksiäni. 78 % prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että sarjakuvan tekeminen on terapeuttista.

Puheenvuorossani esittelen lyhyesti Suomi 100 vuotta sarjakuvassa -hanketta varten tehdyn kyselyn tuloksia ja nivon niitä yhteen Näkymättömät – nuorten digitarinat -hankkeen (2015–2018) työpajoista saatuun palautteeseen. Työpajoissa käytetyt tehtäväesimerkit sekä oma kokemukseni sarjakuvan tekemisestä osana surutyön prosessia tuovat esille sarjakuvan monimuotoisen kerrontatavan mahdollisuudet terapeuttisena välineenä.

Työpajan toiminnallisena osana (45 min) toteutamme kollegani Elisa Auvisen kanssa luovia menetelmiä yhdistelevän ohjatun tehtävän, jossa osallistujat tutkivat minuuttaan kahdesta eri näkökulmasta sekä piirtämällä että kirjoittamalla. Osuuteni työpajasta keskittyy luonnollisesti sarjakuvan keinojen ohjaamiseen ja niiden soveltamiseen omaan ilmaisuun sopivaksi.

Toiminnallisen osuuden jälkeen sen herättämät ajatukset puretaan yhteisesti.

*Presenting author

Minän tilat kirjeenvaihdossa

*Elisa Auvinen

University of Jyväskylä, Finland

Puheenvuorossani esittelen kirjoittamisen alan väitöskirjatutkimustani. Siinä selvitän lingvistisin keinoin, millaisia luovia, moniäänisiä minuuden kuvauksia tuottavat lähiomaisensa päihteidenkäytöstä kärsineet ihmiset. Menetelmänäni käytän kirjallisuusterapiaa, jonka perinteeseen merkitysanalyysi ei kuulu. Esitelmäni tavoitteena onkin herättää keskustelua siitä, millaista ymmärrystä terapeuttisen kirjoittamisen ja funktionaalisen kielentutkimuksen yhdistäminen voi tuottaa.

Suunnitelmani on perustaa päihteidenkäyttäjien omaisille vertaisryhmä, jossa hyödynnetään luovia menetelmiä itsetutkiskelun välineinä. Johdan menetelmäni kirjallisuus- ja musiikkiterapiasta, jotka yhdistän kirjoittamista korostaen. Minua kiinnostavat erityisesti osallistujien tekstit ja niissä tapahtuva merkityksenanto. Tutkimuskysymykseni ovat 1) miten osallistujien minän tilat rakentuvat heidän teksteissään ryhmäprosessin aikana sekä 2) millaisia merkityksiä ja mahdollisia vaikutuksia osallistujat kertovat ryhmällä olevan.

Minän tiloilla tarkoitan osallistujien kirjoittamia kokemuksellisia hahmoja (kuten ”lapsuuden minä”), joihin he liittävät tunteitaan, ajatuksiaan ja toimintamallejaan. Käsite (ego state) juontuu psykologiasta (ks. Young ym. 2003), ja luovaan kirjoittamiseen sitä on Suomessa soveltanut esimerkiksi Kati Sarvela (2013). Laadultaan metaforisten minän tilojen on tarkoitus tukea osallistujia tutkimaan ja sanallistamaan kokemuksiaan kullekin sopivalta etäisyydeltä; erilaisista sosiokulttuurisista ja yksilöhistoriallisista tarinavarannoista ammentaen sekä niiden totunnaisuuksia koetellen. Tutkimusasetelman tavoite on siten emansipatorinen: pyrin mahdollistamaan osallistujille sisäisten narratiivien syntyproesseista tiedostumisen sekä uusien tarinoiden tuottamisen.

Aineistoteksteissä rakentunee kielellisesti mm. toimijuuksia, tunteita, arvoja, asenteita ja kehollisia kokemuksia sekä niiden suhteita osallistujien elämänselviönsä. Analysoimalla näitä kieliopillis-semanttisesti vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni. Toisen kysymyksen aineistona ovat osallistujien luovan prosessin kokemuksia refleктоivat tekstit, joita analysoin sisällönanalyttisesti. Em. kieliopillis-semanttista analyysia olen soveltanut pro gradussani (Auvinen 2016), jossa tutkin lukiolaisten kirjeitä ”sisäiselle lapsellen”.

Työpajan toiminnallisessa osuudessa ohjaan yhdessä Katja Kontturin (FT) kanssa luovia menetelmiä yhdistelevän, itsetutkiskeluun tähtäävän harjoituksen.

Lähteet:

Auvinen, Elisa 2016: Lukiolaisten sanoja sisäiselle lapselle. Puhefunktiot ja niiden vuorovaikutukselliset merkitykset dialogisesti rakentuvissa identiteeteissä. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto: kielten laitos. – <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/49033> 17.10.2016

Sarvela, Kati 2013: Sisäinen teatteri ja luova kirjoittaminen tietoisuustaitona. Kuhmo: Kuumussa Virtaa Oy.

Young, Geoffrey E. – Klosko, Janet S. – Weishaar, Marjorie E. 2003: Schema therapy: a practitioner’s guide. New York: The Guilford press.

*Presenting author

A

Auvinen Elisa, 48

C

Cozma Ana-Maria, 2

H

Hakulinen Soili, 3

Hannula Marja, 4

Helenius Jutta, 5

Henricson Sofie, 22

Hynninen Niina, 43

J

Jürine Anni, 8

Juurakko-Paavola Taina, 35

Juvonen Riitta, 7

K

Kääntä Liisa, 16

Käkelä Hanna, 14

Käkelä Milla, 15

Kärkkäinen Marianne, 41

Karjula Emilia, 9

Katajamäki Heli, 10

Kauppinen Merja, 11

Kniivilä Sonja, 12

Kontturi Katja, 47

Kulmala Johanna, 13

L

Lahtinen Sinikka, 35

Laihanen Esa, 17

Laivo-Laakso Katja, 18

Larjavaara Meri, 3

Lehtonen Sanna, 19

Leijen Djuddah, 8

M

Mäntynen Anne, 22

Makkonen-Craig Henna, 20

Martin Anne, 21

Mustanoja Liisa, 31

N

Nelson Marie, 22

Nieminen Tommi, 23

Nikkola Tiina, 24

Nissi Riikka, 25

P

Pälli Pekka, 25

Paldanius Hilikka, 26

Peltola Rauni, 37

R

Rauhoff Gabriel, 27

Rautiainen Anne Mari, 28

Riikonen Jonna, 29

Roos Susanne, 30

S

Saario Johanna, 38

Sandberg Kirsi, 31, 32

Savijärvi Marjo, 22

Sulkunen Sari, 38

Suominen Riitta, 33

T

Törmä Elina, 4

Tainio Liisa, 7

Talaskivi Katri, 34

Tiililä Ulla, 45

Toropainen Outi, 35

Tragel Ilona, 8

Tuuri Susanne, 18

U

Uljas-Rautio Katriina, 36

V

Voutilainen Eero, 44